BRAÑA

BOLETÍN DA SOCIEDADE GALEGA DE HISTORIA NATURAL

2019-2020

Nº 17 - Nº 18

BRAÑA

BOLETÍN DA / PAPER FROM

SOCIEDADE GALEGA DE HISTORIA NATURAL (SGHN)

2019 **Nº 17**

BRAÑA, BOLETÍN DA SOCIEDADE GALEGA DE HISTORIA NATURAL
BRAÑA, JOURNAL OF SOCIEDADE GALEGA DE HISTORIA NATURAL

Please address all editorial correspondence to / Dirección:

Stable URL: http://www.sghn.org/Publicacions/Branha/Branha.html

CONSELLO EDITORIAL

Xose Lois Rey-Muñiz
Álvaro María Rodríguez Pomares
Julio Valeiras Mota

Apartado de Correos nº 330
15780 Santiago de Compostela (A Coruña)
e-mail: boletinbranha@sghn.org

As opinións recollidas nos artigos, notas e comentarios son enteira responsabilidade dos autores e non son mantidas necesariamente pola SGHN.

Edita: Sociedade Galega de Historia Natural (SGHN)
Apartado de Correos nº 330
15780 Santiago de Compostela (A Coruña)
sghn@sghn.org

Deseño da portada: Xosé Manuel Gómez Vilasó

Depósito Legal: C-917-1977
ISSN dixital: 2340-2288
ISSN papel: 0211-2649

EDITORIAL

A revista BRAÑA foi a primeira revista científica en publicarse en galego, alo en 1977. Dende entón publicáronse 10 números de aparición irregular, conferíndolle unha inestabilidade editorial inaxeitada e que non permitía garantir a regularidade que unha revista destas características precisa e debe.

Nesta nova etapa decideuse unha modernización do concepto e estrutura, adaptándoa ós tempos e á realidade científica do pais, tanto no seu servizo a este como á comunidade científica. Por estes motivos, levará unha doble vida, primeiro como publicación dixital e ó remate de cada ano, unha publicación en papel que recolla todos os artigos publicados. Outro segundo aspecto é a publicación bilingüe en galego e inglés. En galego como servizo a esta terra e lingua romance de doada lectura ó resto dos maternos das outras linguas peninsulares e en inglés como nova lingua franca da comunidade científica.

Enfocada a unha revista constituída por artigos, non desbota a realización de números monográficos sobre temas concretos. Invitamos a todos os interesados no campo científico da Historia Natural, sensu lato, a colaborar con esta revista.

Índice volume 17

MARTÍNEZ SABARÍS, E., PRIETO ESPIÑEIRA, X., CASTRO GÓMEZ, J.R., RABUÑAL PATIÑO, J.L., ROMAY COUSIDO, C.D., RODRÍGUEZ POMARES, A.M. & ROSENDE MANEIRO, F. Censo de Escribenta das canaveiras *Emberiza schoeniclus lusitanica* en Galicia 2018 1

REY-MUÑIZ, X.L. & BERGANTIÑOS RODRÍGUEZ, X. Primeras citas de *Chalcophora mariana* (Linnaeus, 1758) (Coleoptera, Buprestidae)para Galicia 8

ASENSI CABIRTA, M. Datos inéditos de anfibios e réptiles en Galicia (NW da Península Ibérica) 10

Índice volume 18

FERNÁNDEZ AYRES, C. Un exemplar de morfo concolor de *Podarcis bocagei* (López-Seoane 1884) (Lacertidae, Squamata) 1

REY-MUÑIZ, X.L. In memoriam de Julio Andrade Malde 3

FARIÑAS ÁLVARREZ, J.M. Primeira cita de *Zamenis longissimus* (Laurenti, 1768) (Colubridae, Squamata) en Galicia 5

REY-MUÑIZ, X.L., REQUEJO CAMIÑA, S., REY RAÑO, C & RODRIGO DAPENA, J. Aportación ó Atlas de Ascalaphidae (Insecta, Neuroptera) de Galicia 7

FERNÁNDEZ AYRES, C., DOMÍNGUEZ-COSTAS, M. Primeira cita de *Diplacodes lefebvrii* (Rambur, 1842) (Odonata: Libellulidae) en Galicia 17

Normas de publicación do Boletín BRAÑA. 31

Contents volume 17

MARTÍNEZ SABARÍS, E., PRIETO ESPIÑEIRA, X., CASTRO GÓMEZ, J.R., RABUÑAL PATIÑO, J.L., ROMAY COUSIDO, C.D., RODRÍGUEZ POMARES, A.M. & ROSENDE MANEIRO, F. Reed bunting *Emberiza schoeniclus lusitanica* census in Galicia 2018 1

REY-MUÑIZ, X.L. & BERGANTIÑOS RODRÍGUEZ, X. First records in Galicia of *Chalcophora mariana* (Linnaeus, 1758) (Coleoptera, Buprestidae) 8

ASENSI CABIRTA, M. Unpublished records of herpt species in Galicia (NW Iberian Peninsula) 10

Contents volume 18

FERNÁNDEZ AYRES, C. Concolor morph of *Podarcis bocagei* (López-Seoane 1884) (Lacertidae, Squamata) 1

REY-MUÑIZ, X.L. In memoriam de Julio Andrade Malde 3

FARIÑAS ÁLVARREZ, J.M. First report of *Zamenis longissimus* (Laurenti, 1768) (Colubridae, Squamata) in Galicia 5

REY-MUÑIZ, X.L., REQUEJO CAMIÑA, S., REY RAÑO, C & RODRIGO DAPENA, J. Contribution to Ascalaphidae Atlas (Insecta, Neuroptera) in Galicia 7

FERNÁNDEZ AYRES, C., DOMÍNGUEZ-COSTAS, M. First report of *Diplacodes lefebvrii* (Rambur, 1842) (Odonata: Libellulidae) in Galicia 17

Instructions to authors for publication in the Journal BRAÑA. 31

NOTA CIENTÍFICA

ISSN 0211-2469 (edición impresa)
(print edition)

BRAÑA

ISSN 2340-2288 edición dixital)
(online edition)

Censo de Escribenta das canaveiras *Emberiza schoeniclus lusitanica* en Galicia 2018
Reed bunting *Emberiza schoeniclus lusitanica* census in Galicia 2018

Emilio Martínez Sabarís[1,2], Xabier Prieto Espiñeira[3], José Ramón Castro Gómez[4,5], José Luis Rabuñal Patiño[6], Cosme Damián Romay Cousido[6,7], Álvaro Rodríguez Pomares[4] & Francisco Rosende Maneiro[6,8].

[1]GA Anduriña. [2]O Carballo 13A, 36960 Sanxenxo; emi_doel@yahoo.es. [3]Estrada de Castela, 58-64, D-6º-1, 15404 Ferrol. [4]SGHN Apdo. 330, 15780 Santiago. [5]Río Castro 26 baixo, 15404 Ferrol. [6]GN Hábitat, R/ Camariñas 8 baixo, 15002 A Coruña. [7]Dpto. Bioloxía, Fac. Ciencias, UDC, Campus Zapateira, s/n. 15071 A Coruña. [8]GA Hércules.

Este artigo recibeuse o 18-XII-18, aceptado o 18-II-19 e publicado electronicamente o 23-IV-19.
This paper was submitted 18-XII-18, accepted 18-II-19, and electronically published 23-IV-19.

PALABRAS CLAVE / KEY WORDS

Ano 2018, aves, censos, *Emberiza schoeniclus lusitanica*, Galicia / Birds, census, *Emberiza schoeniclus lusitanica*, Galicia, year 2018.

Os censos de aves son unha ferramenta empregada de xeito habitual para o coñecemento das súas poboacións (BIBBY, 2000, 2002). Cada grupo de aves require unha metodoloxía de censo adaptada a unha serie de variables, tamén no caso de facerse censos dunha especie ou subespecie en concreto. No caso de aves catalogadas como en perigo de extinción, como é o caso da escribenta das canaveiras nidificante no occidente ibérico (*Emberiza schoeniclus lusitanica* Steinbacher, 1930) (Decreto 88/2007 e RD 139/2011, de 4 de febreiro) os censos aportan datos fundamentais para determinar o estado no que se atopan os seus efectivos e, en caso de facerse con regularidade e axeitadamente, permiten avaliar as súas tendencias poboacionais (JOHNSON *et al.*, 2006). No primeiro censo de *E. schoeniclus* reprodutora en España (ano 2005; ATIENZA, 2006) faise unha descrición da metodoloxía empregada. En 2015, dez anos despois, realizouse o primeiro censo ibérico de *E. schoeniclus*, cunha metodoloxía de censo lixeiramente distinta no caso de Galicia (MONRÓS *et al.*, 2018). Xulgouse necesario volver censar a especie en territorio galego en 2018 para obter unas novas cifras coas que contextualizar os resultados de 2005 e 2015.

A falta de recursos materiais e humanos provocou que a metodoloxía empregada no censo de 2018 fose algo

Bird census are a commonly used tool for the knowledge of their populations (BIBBY, 2000, 2002). Each group of birds requires a census methodology adapted to a series of variables, also in the case of census of a specific species or subspecies. In the case of birds classified as endangered, as the common reed bunting of Western Iberia (*Emberiza schoeniclus lusitanica* Steinbacher, 1930) (Decreto 88/2007 and RD 139/2011, of Febrery, 4rd) the censuses provide fundamental data to determine their population size and, If they are done regularly and properly, they can evaluate their population trends (JOHNSON et al., 2006). In the first census of *E. schoeniclus* breeding in Spain (ATIENZA, 2006) a description of the methodology used is made. In 2015, ten years later, the first Iberian census of *E. schoeniclus* was carried out, with a slightly different census methodology in the case of Galicia (MONRÓS et al., 2018). It was considered necessary to evaluate the population of the species in Galician territory in 2018 to obtain new figures to contextualize the results of 2005 and 2015.

Due to the scarcity of human and material resources, the methodology used in the 2018 census was somewhat simpler than that of the 2005 and 2015 censuses. In this way, wetlands with past presence of *E. schoeniclus lusitanica* were censused, using for several

máis sinxela que a dos censos de 2005 e 2015. Deste xeito, censáronse as zonas húmidas con presenza antiga de *E. schoeniclus lusitanica* empregando para varias das zonas húmidas censadas reproducións de cantos de individuos deste taxón. As visitas ás diferentes localidades variaron en número, sendo como mínimo dunha e como máximo catro, se ben a lagoa de Traba visitouse en 44 ocasións ao longo da tempada de cría e o canaval do Anllóns arredor de 20. Neste último punto efectuáronse anelamentos unha vez á semana ao longo da tempada de cría. Realizáronse transectos con paradas de escoita e observación para detectar individuos da subespecie nas diferentes zonas húmidas. Con respecto a censos previos, cómpre salientar a experiencia dos autores coa especie e o bo coñecemento das localidades censadas, polo que o censo de 2018 pode considerarse correcto.

No presente censo de 2018 contabilizáronse entre 17 e 20 parellas da especie en Galicia, todas elas nas provincias da Coruña e Pontevedra. O reparto segundo zonas húmidas e provincias resúmese nas táboas 1 e 2.

A pesares de contar cun plan de recuperación dende maio de 2013, a tendencia de *E. schoeniclus lusitanica* segue a ser negativa en Galicia. Segundo os datos dispoñibles quedarían unhas 20 parellas reprodutoras en Galicia fronte ás case 70 censadas en 2005, o que supón unha redución de arredor do 70% en tan só 13 anos (táboa 3).

Zona húmida	Concello	Coordenadas	Estima (parellas)
Wetland	**Council**	**Coordinate**	**couple number estimate**
Lagoa da Frouxeira	Valdoviño	43.598, -8.158	6-7
Lagoa de Doniños	Ferrol	43.492, -8.315	1
Canaval do Anllóns	Cabana de Bergantiños / Ponteceso	43.238, -8.898	0
Lagoa de Traba	Laxe	43.184, -9.047	3-4
Pontenafonso (Esteiro do Tambre)	Serra de Outes / Noia	42.828, -8.878	2
Lagoa de Vixán	Ribeira	42.540, -9.021	0
Brañas de Laíño (canavais do Ulla)	Dodro	42.708, -8.712	1-2
		TOTAL A Coruña	13-16

Táboa 1. Datos de censo de *E. s. lusitanica* na provincia da Coruña en 2018.
Table 1. Census records of *E. s. lusitanica* in Coruña province in 2018.

Zona húmida	Concello	Coordenadas	Estima (parellas)
Wetland	**Council**	**Coordinate**	**couple number estimated**
Brañas do Redondo e Pedra Barca (canavais do Ulla)	Valga	42.704, -8.714	0
Xunqueira do Umia	Cambados / Ribadumia	42.505, -8.800	0
A Lanzada / O Recón	Sanxenxo / O Grove	42.445, -8.870	0
Salcidos (Esteiro do Miño)	A Guarda	41.905, -8.846	4
		TOTAL Pontevedra	4

Táboa 2. Datos de censo de *E. s. lusitanica* na provincia de Pontevedra en 2018.
Table 2. Census records of *E. s. lusitanica* in Pontevedra province in 2018.

En 2015, no cadro do censo Ibérico para a especie, en Portugal censáronse entre 60 e 63 parellas en seis zonas húmidas (MONRÓS *et al.*, 2018) pero, debido á falta de recursos materiais e humanos, quedaron amplos sectores de humidais axeitados sen censar, polo que estimaron en 85-89 parellas os efectivos reprodutores en Portugal.

wetlands recordings of bircalls from individuals of this taxon. Visits to different locations varied in number, with at least one and a maximum of four, although the Traba lagoon was visited in 44 occasions throughout the breeding season and the Anllóns reedbed around 20. In this last point, there was a ringing station with weekly visits throughout the breeding season. There were transects with listening and observing stops to detect individuals from the subspecies in the different wetlands. With respect to previous censuses, it is necessary to emphasize the experience of the authors with the species and the good knowledge of the surveyed localities; taking into account these reasons the census of 2018 can be considered correct.

In the present 2018 census, between 17 and 20 breeding pairs of the species in Galicia were recorded, all of them in the A Coruña and Pontevedra provinces. The division according to wetlands and provinces is summarized in tables 1 and 2.

Despite having a recovery plan since May 2013, the population trend of *E. schoeniclus lusitanica* continues to be negative in Galicia. According to the available data, there would be 20 breeding pairs in Galicia compared to almost 70 censused in 2005, which represents a reduction of around 70% in just 13 years (table 3).

In 2015, in the framework of the Iberian census for the species, between 60 and 63 breeding pairs were recorded in six portuguese wetlands (MONRÓS et al., 2018) but, due to the lack of material and human resources, large areas of suitable wetlands were not surveyed, so they estimated 85-89 breeding pairs in Portugal. Bearing in mind that Portugal's data is three years old and the tendency in this country is also negative, the global current population estimate for the taxon *E. schoeniclus lusitanica* would not exceed 110 breeding pairs.

Although 2018 results for Galicia are better than those for 2015, they can not be interpreted as a positive population trend of the species because, unlike that of 2015, the 2018 census was exhaustive and carried out by the best experts of the species and its Galician breeding sites. After twenty years without nesting records of the species at the Doniños lagoon (Ferrol), the confirmed breeding of the species at this site must be emphasized. On the contrary, it was not observed in other ancient breeding areas in wetlands on the far north of Coruña and Lugo, such as San Xurxo, Pantín, Ortigueira or Ribadeo. This latter result becomes more relevant considering the extinction of the species in the entire Cantabrian coast (MONRÓS et al., 2018), which leaves the northern distribution limit of *E. schoeniclus lusitanica* at the A Frouxeira lagoon (Valdoviño).

It must be also highlighted the capture for ringing of three individuals at the breeding season in the Brañas de Laíño (Dodro) (Table 4).

En conxunto para o taxón *E. schoeniclus lusitanica* a estima actual, tendo en conta que os datos de Portugal son de hai tres anos e a tendencia neste país tamén é negativa, non superaría as 110 parellas.

Aínda que os resultados de 2018 para Galicia son mellores que os de 2015, non se poden interpretar como un aumento dos efectivos reprodutores da especie pois, ao contrario que en 2015, o censo de 2018 foi exhaustivo e realizado polos mellores coñecedores da especie e das súas localidades galegas de cría. Compre salientar a recuperación da lagoa de Doniños (Ferrol) coma localidade de cría confirmada, logo de vinte anos sen detectarse. Pola contra non foi observada noutras zonas húmidas de reprodución histórica polo extremo norte coruñés e lucense, coma San Xurxo, Pantín, Ortigueira ou Ribadeo. Este dato cobra maior relevancia se o sumamos á súa extinción na totalidade da cornixa cantábrica (MONRÓS *et al*., 2018), que deixa o límite norte da distribución de *E. schoeniclus lusitanica* na localidade da Frouxeira (Valdoviño).

Compre salientar tamén a captura para anelamento de tres individuos na época de cría nas Brañas de Laíño (Dodro) (táboa 4).

Ano de censo	Estima de parellas	Zonas húmidas con presenza	Fonte
Census year	estimated number of couples	Wetlands with presence	Bibliography
2005	62-68	13	Atienza, 2006
2007	55-56	11	Arcea, 2008
2015	11-12	5	Monrós *et al.*, 2018
2018	17-20	6	Presente traballo

Táboa 3. Datos de censo de *E. s. lusitanica* en Galicia de 2005 a 2018.
Table 3. Census records of *E. s. lusitanica* in Galicia from 2005 to 2018.

As a conclusion, in view of the results obtained on the evolution of the *E. schoeniclus lusitanica* population in Galicia, the authors recommend:

- To implement a joint management of this taxon between Galicia and Portugal.
- To provide the necessary human and material resources for a complete and effective implementation of the recovery plan of the species approved in Galicia.
- To restore the habitat in the known breeding locations to a situation as close as possible to that existing in the second half of the 20th century.
- To take into account the expertise of ringers, ornithologists and naturalists in the recovery plan of the taxon.

Anela/Ring Min. Med. Amb. ICONA Madrid	Sexo/Sex	idade/age	data/date
L39244	femia	EURING 4	01/06/2018
1L39245	macho	EURING 4	12/06/2018
1L39246	macho	EURING 4	12/06/2018

Táboa 4. Individuos de *Emberiza schoeniclus lusitanica* anelados nas brañas de Laiño (Dodro) polo Grupo de Anelamento Anduriña en 2018
Table 4. *Emberiza schoeniclus lusitanica* specimens ringed in Brañas de Laiño (Dodro) by Grupo de Anelamento Anduriña in 2018

Á vista dos resultados obtidos sobre a evolución da poboación de *E. schoeniclus lusitanica* en Galicia, os autores recomendan:

1. Unha xestión conxunta do taxón entre Galicia e Portugal.
2. A dotación dos recursos humanos e materiais precisos para unha implementación completa e eficaz do plan de recuperación da especie aprobado en Galicia.
3. A restauración do hábitat das súas localidades de cría coñecidas a unha situación o máis parecida posible á existente na segunda metade do século XX.
4. Ter en conta a experiencia de aneladores, ornitólogos e naturalistas coñecedores do taxón dentro do plan de recuperación.

BIBLIOGRAFIA / BIBLIOGRAPHY

ARCEA. 2008. Plan de recuperación de *Emberiza schoeniclus* subsp. *lusitanica* Steinbacher en Galicia. ARCEA Xestión de Recursos Naturais S.L. ATIENZA, J. C. 2006. El escribano palustre en España. I Censo Nacional (2005). SEO/BirdLife. Madrid. BIBBY, C. J., BURGESS, N. D.; HILL, D. A. & MUSTOE, S. 2002. Bird Census Techniques. 2nd Edition. Academic Press, London. BIBBY, C.; JONES, M. & MARSDEN, S. 2000. Bird Surveys. Expedition Field Techniques. BirdLife International. URL: http://www.conservationleadershipprogramme.org/media/2014/09/Bird_Surveying_Manual.pdf (con acceso: 14.1.2019). DECRETO 88/2007 do 19 de abril, polo que se regula o Catálogo galego de especies ameazadas. JOHNSON, L; CAMP, R. J.; BRINCK, K. W. & BAN, P. C. 2006. Long-term population monitoring: Lessons learned from an endangered passerine in Hawai'i. Wildlife Society Bulletin, 34 (4): 1055-1063. MONRÓS, J. S., NETO, J. M., ARCOS, F., VERA, P. & BELDA, E. J. 2018. El escribano palustre en España y Portugal. Población reproductora en 2015 y método de censo. Universitat de València-Universitat Politécnica de València-SEO/BirdLife. Madrid. https://doi.org/10.31170/0059. REAL DECRETO 139/2011, de 4 de febrero, para el desarrollo de la lista de Especies Silvestres en Régimen de Protección Especial y del Catálogo Español de Especies Amenazadas.

NOTA CIENTÍFICA

ISSN 0211-2469 (edición impresa)
(print edition)

BRAÑA

ISSN 2340-2288 edición dixital)
(online edition)

Primeras citas de *Chalcophora mariana* (Linnaeus, 1758) (Coleoptera, Buprestidae) para Galicia

First records in Galicia of *Chalcophora mariana* (Linnaeus, 1758) (Coleoptera, Buprestidae)

Rey-Muñiz, Xose Lois[1] & Bergantiños Rodríguez, Xosé[2]

1 SGHN-Entomoloxía.Apdo. de Correos nº 303, 36600 Vilagarcía de Arousa (Pontevedra)

2 Avenida de Portugal nº 85, 32600 Verín (Ourense)

Este artigo recibeuse o 10-V-19, aceptado o 1-VII-19 e publicado electronicamente o 6-VII-19.
This paper was submitted 10-V-19, accepted 1-VII-19, and electronically published 6-VII-19.

PALABRAS CLAVE / KEY WORDS

Coleoptera, Buprestidae, *Chalcophora mariana*, Galicia

Dentro das mostraxes de insectos realizadas para o cartografado da fauna entomolóxica galega, foi recolectado un exemplar de *Chalcophora mariana* (Linnaeus, 1758) así como identificouse outro exemplar mediante rexistro fotográfico.

Na revisión da bibliografía dispoñible sobre os bupréstidos en Galicia, non se identificaron citas previas desta especie (IGLESIAS, 1928, SÁNCHEZ SOBRINO, 1999, 2002; BASELGA & NOVOA, 2000), tampouco nas obras xerais desta familia é citada en Galicia (COBOS, 1986, VERDUGO, 2005). Na obras de carácter peninsular citadas, indícase como presente en toda a Península Ibérica, pero que semella ausente da Cornixa Cantábrica e Galicia.

O primer exemplar foi localizado, morto, o 03/06/2016 en Videferre (Oímbra, Ourense), UTM (ETRS89) 29TNG1734 a 835 msnm.

O segundo exemplar foi localizado, vivo, o 20/04/2019 na Serra do Xurés (Lobios, Ourense), UTM (ETRS89) 29TNG7229 a 757 msnm.

No primer caso identificouse o exemplar preto dunha zona antropizada, cercana ó pobo. No segundo caso, o biótopo onde foi localizado é un piñeiral duramente queimado durante 2017 e desaparecido trala tala dos restos

Within the sampling of insects carried out for the mapping of Galician entomological fauna, a specimen of *Chalcophora mariana* (Linnaeus, 1758) was collected and another specimen was identified from a photographic record.

In the revision of the available bibliography on Buprestidae in Galicia, no prior appointments of this specie have been found (IGLESIAS, 1928, SÁNCHEZ SOBRINO, 1999, 2002; BASELGA & NOVOA, 2000), neither in the general works of this family mentioned in Galicia (COBOS, 1986, VERDUGO, 2005). In the works of Iberian Peninsula, this species is indicated as present in all the Iberian Peninsula, but it seems absent from the Cantabrian Mountains and Galicia.

The first individual was located, dead, on 03/06/2016 in Videferre (Oímbra, Ourense), UTM (ETRS89) 29TNG1734 at 835 m a.s.l.

The second specimen was located, alive, on 04/20/2019 in Serra do Xurés (Lobios, Ourense), UTM (ETRS89) 29TNG7229 at 757 m a.s.l.

In the first case the specimen was near an antropised zone, close to a village. In the second case, the biotope where it was found is a pine forest hard burned during 2017 and disappeared after the fell of the remains

en 2018. A zona enclávase na asociación vexetal *Rusco aculeati-Quercetum roboris*, da que se conservan manchas próximas á localización de *C. mariana*. O exemplar estaba pousado e inactivo nun toco queimado de *Pinus pinaster* Ait., nunhas condicións climáticas de ceos parcialmente nubrados, comportamento descrito por VERDUGO (2005).

O segundo exemplar atópase depositado na colección do primer autor coa referencia XLRM(048050)8376 e foi capturado coas debidas autorizacións legais emitidas pola Consellería de Medio Ambiente.

in 2018. The area is enclosed in the *Rusco aculeati-Quercetum roboris* plant association, which contains spots near the location of *C. mariana*. The specimen was quiet and inactive on a burned stalk of *Pinus pinaster* Ait., in weather conditions of partially cloudy skies, behavior described by VERDUGO (2005).

This second specimen is deposited in the first author's collection with reference XLRM (048050) 8376 and was captured with the proper legal authorizations issued by the Xunta de Galicia, Department of Environment

Foto 1. *Chalcophora mariana*, imago sobre *Pinus pinaster*
Photo 1. *Chalcophora mariana*, adult over *Pinus pinaster*

BIBLIOGRAFÍA / BIBLIOGRAPHY

BASELGA, A. & NOVOA, F. 2000. Citas interesantes de Buprestidae (Coleoptera) del Noroeste de la Península Ibérica. Boln. Asoc. esp. Ent., 24 (1-2):13-17. COBOS, A. 1986. Fauna Ibérica de coleópteros Buperstidae. Madrid. CSIC. 426 pp. IGLESIAS IGLESIAS, L. 1928. Notas entomolóxicas. Insectos de Galiza. I: Coleópteros. Nós, 53: 89-94. SÁNCHEZ SOBRINO, M. A. 2002. Nuevos datos corológicos de bupréstidos en Galicia (Coleoptera: Buprestidae) Bol. S.E.A., nº 30 : 149-150. SÁNCHEZ SOBRINO, M. A. 1999. Aportes corológicos de Buprestidos para la provincia de Ourense (Coleoptera, Buprestidae). Bol. SEA, 25: 33. VERDUGO, A. 2005. Fauna de Buprestidae de la Península Ibérica y Baleares. Argania editio. 350 pp.

NOTA CIENTÍFICA

ISSN 0211-2469 (edición impresa)
(print edition)

BRAÑA

ISSN 2340-2288 edición dixital)
(online edition)

Datos inéditos de anfibios e réptiles en Galicia (NW da Península Ibérica)

Unpublished records of herpt species in Galicia (NW Iberian Peninsula)

Asensi Cabirta, Moisés[1]

1 SGHN-Herpetoloxía. Apdo. de Correos nº 303, 36600 Vilagarcía de Arousa (Pontevedra)

Este artigo recibeuse o 21-VII-19, aceptado o 30-XII-19 e publicado electronicamente o 31-XII-19.
This paper was submitted 21-VII-19, accepted 30-XII-19, and electronically published 31-XII-19.

PALABRAS CLAVE / KEY WORDS

Hérpetos, Galicia, datos inéditos, herpetology, unpublish records

Preséntanse 211 citas inéditas de 29 especies de Hérpetos en Galicia recompilados con posterioridade ó ano 2010. Estes datos son continuación dos publicadas no nº 47 da revista Paspallás en 2010.

Destaca a presenza de píntega común, *Salamandra salamandra* (Linnaeus, 1758) na Illa de Arousa (Pontevedra) na cuadrícula 29TNH1110 no ano 1987, cita confirmada coa recente localización dun exemplar atopado morto preto da Praia de Xastelas no istmo do Carreirón (29TNH1008). Neste mesmo concello cítase sapoconcho europeo, *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758) (29TNH1008), un dos réptiles máis escasos de toda Galicia. A cita é bastante antiga (1994) e dende entón non se volveu citar a especie na zona.

Outro dato corolóxico a destacar é a localización de lagartixa rabuda, *Psammodromus algirus* (Linnaeus, 1758) no concello de Carnota (cuadrícula 29TMH8938) en 2001, xa que no atlas publicado no ano 2011 non hai ningunha cita da especie en todo o Barbanza, cando si había citas no anterior Atlas 1980-1985, non soamente no Barbanza, senón noutras cuadrículas do Salnés.

Unha serpe riscada (*Zamenis scalaris*) en Doniños (29TNJ5515), no concello de Ferrol, do ano 1987, reforza a coroloxía norteña desta especie ó aparecer moi preto dunha cita dun exemplar atropelado atopado no ano 2005, publicado no Atlas de 2011 (29TNJ5518).

This paper gives account of 211 unpublished registers of 29 herpt species in Galicia from 2010 onwards.

These data are a continuation to those published in Paspallás magazine nº47, 2010.

Salamander *Salamandra salamandra* (Linnaeus, 1758) recorded on the Arousa island (Pontevedra) in 1987 in grid 29TNH1110 has been recorded again near Xastelas Beach in Carreirón site (29TNH1008).

European pond turtle, *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758), one of the rarest reptiles in Galicia, was recorderd in the same area (29TNH1008) in 1994. It has never been registered again in that site.

Another chorology feature is the location of Algerian psammodromus, *Psammodromus algirus* (Linnaeus, 1758) in Carnota council (grid 29TMH8938) in 2001. There are not any new registers in the Barbanza mountains from those published in the 2011. The previous 1980-1985 Atlas had recordings of this species not only in the Barbanza mountains but in several grids of the Salnés shire.

A ladder snake (*Zamenis scalaris*) found in Doniños (29TNJ5515), in Ferrol council, is registered in 1987. It reinforces the northern corology of this species by appearing very close to a citation of a specimen found in 2005, hit by a car, published in the 2011 Atlas (29TNJ5518).

Colaboradores/contributors: César Ayres Fernández (1), Agustín Alcalde Lorenzo (2), Julio Valeiras Mota (3)

Clase	Orde	Familia	Especie	Data	UTM 10x10	UTM 1x1	Localidade	Concello	Provincia	Leg/Det.
Amphibia	Anura	Alytidae	*Alytes obstetricans*	01/11/1987	NG27	NG2275	Parque de O Castro	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Alytes obstetricans*	03/02/1998	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Alytes obstetricans*	02/04/1990	NJ62	NJ6326	O Val	Valdoviño	A Coruña	(3)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	01/06/2001	MH93	MH9233	Lagoa Louro	Muros	A Coruña	(1)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	08/07/1989	NG15	NG1155	Mougás	Oia	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	25/07/1987	NG16	NG1467	Prado	Nigrán	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	19/08/1988	NG17	NG1871	Xunqueira Lagares	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	04/01/1988	NG17	NG1874	Samil	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	14/06/2001	NG24	NG2147	Forcadela	Tomiño	Pontevedra	(1)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	03/02/1998	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	02/10/1990	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	27/11/1987	NG47	NG4070	Río Tea-A Freixa	Ponteareas	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	11/10/2001	PG07	PG0573	Salgueiros	Xunqueira de Ambia	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	29/09/2001	PG17	PG1070	A Seara	Maceda	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Alytidae	*Discoglossus galganoi*	07/06/2001	PJ20	PJ2203	Fanoi	Abadín	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	25/07/1987	NG16	NG1467	Prado	Nigrán	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	22/04/1989	NG17	NG1278	Nerga	Cangas	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	14/01/1998	NG17	NG1578	Limens	Cangas	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	04/02/2000	NG26	NG2467	As Lagoas-Marcosende	Vigo	Pontevedra	(1)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	26/02/1990	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	24/04/2001	NG36	NG3063	Centeáns	Porriño, O	Pontevedra	(1)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	02/04/1990	NJ62	NJ6326	O Val	Valdoviño	A Coruña	(3)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	11/10/2001	PG07	PG0476	Meri	Xunqueira de Ambia	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	29/09/2001	PG07	PG0575	Ponte Ambía	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	03/07/1992	PG17	PG1872	Serra de San Mamede	Vilar de Barrio	Ourense	(3)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	05/07/1992	PG37	PG3378	Chandrexa de Queixa	Chandrexa de Queixa	Ourense	(3)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Bufo spinosus*	07/06/2001	PJ41	PJ4010	Vilar	Barreiros	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Epidalea calamita*	24/11/1990	NG13	NG1135	Camposancos	Guarda, A	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Epidalea calamita*	14/11/1987	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Bufonidae	*Epidalea calamita*	11/03/1989	NG68	NG6384	Faro de Avión	Avión	Ourense	(3)
Amphibia	Anura	Hylidae	*Hyla molleri*	19/03/1988	NG13	NG1238	Salcidos	Guarda, A	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Hylidae	*Hyla molleri*	27/05/1989	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Hylidae	*Hyla molleri*	07/06/2001	PJ24	PJ2203	Fanoi	Abadín	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Hylidae	*Hyla molleri*	07/06/2001	PJ41	PJ4010	Vilar	Barreiros	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Pelobatidae	*Pelobates cultripes*	08/09/1988	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	19/03/1988	NG13	NG1238	Salcidos	Guarda, A	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	08/07/1989	NG15	NG1155	Mougás	Oia	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	14/06/2001	NG24	NG2147	Forcadela	Tomiño	Pontevedra	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	25/02/1990	NG26	NG2365	Serra do Galiñeiro	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	04/03/1989	NG26	NG2366	Serra do Galiñeiro	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	22/02/1987	NG26	NG2769	Mercantil	Mos	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	23/04/1988	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	02/10/1990	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	29/09/2001	NG58	NG5780	A Gandarela	Cañiza, A	Pontevedra	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	11/10/2001	PG07	PG0476	Meri	Xunqueira de Ambia	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	11/10/2001	PG07	PG0573	Salgueiros	Xunqueira de Ambia	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	04/10/2001	PG07	PG0574	A Acea	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	11/10/2001	PG07	PG0575	Ponte Ambía	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	11/10/2001	PG13	PG1339	Xironda	Cualedro	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	11/10/2001	PG14	PG1343	Saceda	Cualedro	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	29/09/2001	PG17	PG1070	A Seara	Maceda	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	29/09/2001	PG17	PG1575	As Casetas	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	12/08/1992	PH14	PH1340	Portomarín	Portomarín	Lugo	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	07/06/2001	PH19	PH1299	Goiriz	Vilalba	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Pelophylax perezi*	07/06/2001	PJ41	PJ4010	Vilar	Barreiros	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	10/06/2001	NG24	NG2449	Carregal	Tomiño	Pontevedra	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	30/01/1999	NG25	NG2657	Frinxo	Tui	Pontevedra	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	28/03/1988	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	26/02/1990	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	29/09/2001	NG57	NG5776	A Gandarela	Cañiza, A	Pontevedra	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	10/10/1994	NG73	NG7435	Serra Xurés	Lobios	Ourense	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	29/09/2001	NG86	NG8565	A Bola	Bola, A	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	29/09/2001	NG86	NG8567	Santa Baia	Bola, A	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	29/09/2001	NG86	NG8865	Outeiro	Bola, A	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	30/09/1990	NH51	NH5915	Candán	Forcarei	Pontevedra	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	31/03/1990	NJ62	NJ6326	O Val	Valdoviño	A Coruña	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	29/09/2001	PG07	PG0271	Requeixo de Valverde	Allariz	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	11/10/2001	PG07	PG0476	Meri	Xunqueira de Ambia	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	29/09/2001	PG07	PG0574	A Acea	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	29/09/2001	PG07	PG0575	Ponte Ambía	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	11/10/2001	PG13	PG1339	Xironda	Cualedro	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	29/09/2001	PG17	PG1070	A Seara	Maceda	Ourense	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	29/09/2001	PG17	PG1575	As Casetas	Baños de Molgas	Ourense	(1)

Clase	Orde	Familia	Especie	Data	UTM 10x10	UTM 1x1	Localidade	Concello	Provincia	Leg/Det.
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	02/11/2001	PG19	PG1595	A Madroa	Sober	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	02/11/2001	PH34	PH3545	Quinta	Baralla	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	02/11/2001	PH35	PH3652	Santa Cruz	Baralla	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	12/10/1997	PH41	PH4514	Vilamor	Folgoso do Courel	Lugo	(3)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	02/11/2001	PH46	PH4169	Fonteo	Baleira	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	02/11/2001	PH49	PH4395	Eirexúa	Pontenova, A	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana iberica*	02/11/2001	PH49	PH4496	Vilaxe	Pontenova, A	Lugo	(1)
Amphibia	Anura	Ranidae	*Rana temporaria*	07/06/2001	PJ22	PJ2203	Fanoi	Abadín	Lugo	(1)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Chioglossa lusitanica*	29/01/1999	NG25	NG2657	Frinxo	Tui	Pontevedra	(1)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Chioglossa lusitanica*	02/08/1991	NG26	NG2365	Serra do Galiñeiro	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton boscai*	25/02/1990	NG26	NG2365	Serra do Galiñeiro	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton boscai*	04/03/1989	NG26	NG2366	Serra do Galiñeiro	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton boscai*	22/02/1987	NG26	NG2769	Mercantil	Mos	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton boscai*	26/05/1988	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton boscai*	27/02/1988	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton boscai*	14/08/1988	NH12	NH1125	Pontebeluso	Boiro	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton boscai*	02/04/1990	NJ62	NJ6326	O Val	Valdoviño	A Coruña	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton boscai*	07/06/2001	PJ20	PJ2203	Fanoi	Abadín	Lugo	(1)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton boscai*	07/06/2001	PJ32	PJ3724	Caritel	Foz	Lugo	(1)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton helveticus*	26/05/1988	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton helveticus*	17/03/1989	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton helveticus*	27/11/1987	NG47	NG4070	Río Tea-A Freixa	Ponteareas	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton helveticus*	02/04/1990	NJ62	NJ6326	O Val	Valdoviño	A Coruña	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Lissotriton helveticus*	07/06/2001	PJ21	PJ2203	Fanoi	Abadín	Lugo	(1)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	24/11/1990	NG13	NG1137	Santa Tegra	Guarda, A	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	10/11/1990	NG15	NG1358	Cortelliño	Baiona	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	10/11/1990	NG16	NG1161	Monte da Groba	Baiona	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	04/03/1989	NG26	NG2366	Serra do Galiñeiro	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	03/02/1998	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	29/12/1988	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	20/02/1999	NG36	NG3063	Centeáns	Porriño, O	Pontevedra	(1)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	27/11/1987	NG47	NG4070	Río Tea-A Freixa	Ponteareas	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	10/10/1987	NH11	NH1110	Illa de Arousa	Illa de Arousa, A	Pontevedra	(2)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	02/04/1990	NJ62	NJ6326	O Val	Valdoviño	A Coruña	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Salamandra salamandra*	02/11/2001	PG29	PG2595	A Escalada	Sober	Lugo	(1)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Triturus marmoratus*	11/11/1992	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Triturus marmoratus*	22/11/1988	NG28	NG2384	Xaxán	Moaña	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Triturus marmoratus*	02/02/1991	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Amphibia	Urodela	Salamandridae	*Triturus marmoratus*	07/06/2001	PJ41	PJ4010	Vilar	Barreiros	Lugo	(1)
Reptilia	Chelonii	Bataguridae	*Mauremys leprosa*	24/06/1988	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Reptilia	Chelonii	Emydidae	*Emys orbicularis*	10/07/1994	NH10	NH1008	Lagoa de Carreirón	Illa de Arousa, A	Pontevedra	(2)
Reptilia	Squamata	Anguidae	*Anguis fragilis*	28/06/1987	NG16	NG1467	Prado	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Anguidae	*Anguis fragilis*	21/06/1988	NG17	NG1973	Coia-Samil	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Anguidae	*Anguis fragilis*	06/06/1987	NG27	NG2478	Parque da Guía	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Anguidae	*Anguis fragilis*	26/05/1988	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Anguidae	*Anguis fragilis*	04/11/1989	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Anguidae	*Anguis fragilis*	17/03/1990	NG39	PG3575	Serra do Galleiro	Redondela	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Anguidae	*Anguis fragilis*	14/08/1988	NH12	NH1125	Pontebeluso	Boiro	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Anguidae	*Anguis fragilis*	16/05/1987	NJ51	NJ5515	Doniños	Ferrol	A Coruña	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Coronella girondica*	20/07/1993	NG09	PG0592	Illa de Ons	Bueu	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Coronella girondica*	25/07/1987	NG16	NG1467	Prado	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Coronella girondica*	24/06/1988	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Malpolon monspessulanus*	24/11/1990	NG13	NG1138	Santa Tegra	Guarda, A	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Malpolon monspessulanus*	22/04/1989	NG17	NG1178	Cabo Home	Cangas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Malpolon monspessulanus*	28/07/1987	NG23	MG1273	Monteferro	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Malpolon monspessulanus*	28/03/1988	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Malpolon monspessulanus*	27/09/1990	NG38	NG3188	Bahía San Simon	Vilaboa	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Malpolon monspessulanus*	22/06/1988	NG47	NG4070	Río Tea-A Freixa	Ponteareas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Malpolon monspessulanus*	04/10/2001	PG07	PG0575	Ponte Ambía	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix astreptophora*	17/03/2000	NG36	NG3061	Orbenlle	Porriño, O	Pontevedra	(1)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix astreptophora*	27/05/1989	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix astreptophora*	09/04/2001	NG36	NG3063	Centeáns	Porriño, O	Pontevedra	(1)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix astreptophora*	05/09/1988	NG78	NG7286	San Cristobal	Ribadavia	Ourense	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix astreptophora*	15/07/1998	NH28	NH2588	Carballo	Carballo	A Coruña	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix astreptophora*	11/10/2001	PG07	PG0575	Ponte Ambía	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix astreptophora*	03/07/1990	PG17	PG1872	Serra de San Mamede	Vilar de Barrio	Ourense	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix astreptophora*	05/07/1990	PG27	PG2273	Serra San Mamede	Vilar de Barrio	Ourense	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix maura*	20/07/1997	NG09	PG0592	Illa de Ons	Bueu	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix maura*	22/04/1989	NG17	NG1278	Nerga	Cangas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix maura*	16/04/1989	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Natrix maura*	03/07/1990	PG17	PG1872	Serra de San Mamede	Vilar de Barrio	Ourense	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Zamenis scalaris*	17/07/1992	NG09	PG0592	Illa de Ons	Bueu	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Zamenis scalaris*	20/07/1992	NG11	PG0594	Illa de Ons	Bueu	Pontevedra	(3)

Clase	Orde	Familia	Especie	Data	UTM 10x10	UTM 1x1	Localidade	Concello	Provincia	Leg/Det.
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Zamenis scalaris*	15/07/1987	NG18	MG1268	Monteferro	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Zamenis scalaris*	22/07/1987	NG22	MG1272	Monteferro	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Zamenis scalaris*	16/05/1987	NJ51	NJ5515	Doniños	Ferrol	A Coruña	(3)
Reptilia	Squamata	Colubridae	*Zamenis scalaris*	15/08/1992	PH41	PH4916	Seoane	Folgoso do Courel	Lugo	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Iberolacerta monticola*	25/04/1997	PG36	PG3865	Serra do Invernadoiro	Vilariño de Conso	Ourense	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Lacerta schreiberi*	01/06/2001	MH83	MH8938	Lira	Carnota	A Coruña	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Lacerta schreiberi*	01/06/2001	MH93	MH9035	Lariño	Carnota	A Coruña	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Lacerta schreiberi*	08/07/1989	NG15	NG1155	Mougás	Oia	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Lacerta schreiberi*	25/07/1988	NG16	NG1467	Prado	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Lacerta schreiberi*	15/04/1987	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Lacerta schreiberi*	16/04/1989	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Lacerta schreiberi*	22/06/1988	NG47	NG4070	Río Tea-A Freixa	Ponteareas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Lacerta schreiberi*	07/08/1990	NH03	NH0132	Punta Aguieira	Porto do Son	A Coruña	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Lacerta schreiberi*	29/09/2001	PG07	PG0574	A Acea	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Lacerta schreiberi*	29/09/2001	PG07	PG0575	Ponte Ambía	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	08/07/1989	NG15	NG1155	Mougás	Oia	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	25/07/1988	NG16	NG1467	Prado	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	30/06/1987	NG17	MG1267	Monteferro	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	22/04/1989	NG17	NG1278	Nerga	Cangas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	04/06/1988	NG18	NG1481	Aldán	Cangas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	15/07/1987	NG19	MG1269	Monteferro	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	15/07/1987	NG20	MG1270	Monteferro	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	21/07/1987	NG21	MG1271	Monteferro	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	26/05/1988	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	28/09/1990	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	09/04/2001	NG36	NG3063	Centeáns	Porriño, O	Pontevedra	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	06/09/1987	NG37	NG3075	Peinador	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	04/02/1998	NG38	NG3188	Vilaboa	Vilaboa	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	22/06/1988	NG47	NG4070	Río Tea-A Freixa	Ponteareas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	28/04/1990	PG27	PG2273	Serra San Mamede	Vilar de Barrio	Ourense	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis bocagei*	05/07/1992	PG37	PG3378	Chandrexa de Queixa	Chandrexa de Queixa	Ourense	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis guadarramae*	01/06/2001	MH93	MH9233	Lagoa Louro	Muros	A Coruña	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis guadarramae*	24/05/1987	NG07	NG0774	Illas Cíes	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis guadarramae*	16/04/1989	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis guadarramae*	29/09/2001	PG07	PG0575	Ponte Ambía	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Podarcis guadarramae*	02/11/2001	PG29	PG2595	Casa do Duque	Monforte de Lemos	Lugo	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Psammodromus algirus*	01/06/2001	MH83	MH8938	Lira	Carnota	A Coruña	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Psammodromus algirus*	01/06/2001	MH93	MH9233	Lagoa Louro	Muros	A Coruña	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Psammodromus algirus*	22/04/1989	NG17	NG1278	Nerga	Cangas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Psammodromus algirus*	04/06/1988	NG18	NG1481	Aldán	Cangas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Psammodromus algirus*	17/03/1990	NG37	PG3573	Serra do Galleiro	Redondela	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Psammodromus algirus*	17/03/1990	NG38	PG3574	Serra do Galleiro	Redondela	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Psammodromus algirus*	22/06/1988	NG47	NG4070	Río Tea-A Freixa	Ponteareas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Psammodromus algirus*	05/09/1988	NG78	NG7286	San Cristobal	Ribadavia	Ourense	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	01/06/2001	MH83	MH8938	Lira	Carnota	A Coruña	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	01/06/2001	MH93	MH9035	Lariño	Carnota	A Coruña	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	24/05/1987	NG07	NG0774	Illas Cíes	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	10/07/1992	NG09	PG0592	Illa de Ons	Bueu	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	20/07/1992	NG10	PG0593	Illa de Ons	Bueu	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	23/04/1988	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	24/06/1988	NG36	NG3062	Gándaras de Budiño	Porriño, O	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	27/10/1990	NG36	NG3563	Picoña	Ponteareas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	22/06/1988	NG47	NG4070	Río Tea-A Freixa	Ponteareas	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	10/08/1990	NH03	NH0132	Punta Aguieira	Porto do Son	A Coruña	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	28/03/1990	NH10	NH1000	Itsmo Lanzada	Grove, O	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	04/10/2001	PG07	PG0575	Ponte Ambía	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	29/09/2001	PG17	PG1575	As Casetas	Baños de Molgas	Ourense	(1)
Reptilia	Squamata	Lacertidae	*Timon lepidus*	02/11/2001	PG29	PG2595	Casa do Duque	Monforte de Lemos	Lugo	(1)
Reptilia	Squamata	Scindidae	*Chalcides striatus*	20/04/1987	NG16	MG1266	Monteferro	Nigrán	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Scindidae	*Chalcides striatus*	04/03/1989	NG26	NG2366	Serra do Galiñeiro	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Scindidae	*Chalcides striatus*	25/04/1987	NG27	NG2677	A Madroa	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Scindidae	*Chalcides striatus*	16/04/1990	NG38	NG3080	Monte Vixiador	Vigo	Pontevedra	(3)
Reptilia	Squamata	Scindidae	*Chalcides striatus*	11/03/1989	NG68	NG6384	Faro de Avión	Avión	Ourense	(3)
Reptilia	Squamata	Scindidae	*Chalcides striatus*	10/08/1990	NH03	NH0132	Punta Aguieira	Porto do Son	A Coruña	(3)
Reptilia	Squamata	Scindidae	*Chalcides striatus*	28/03/1990	NH10	NH1000	Itsmo Lanzada	Grove, O	Pontevedra	(3)

BRAÑA

BOLETÍN DA / PAPER FROM

SOCIEDADE GALEGA DE HISTORIA NATURAL (SGHN)

2020 **Nº 18**

Artigo editado en Open Access nos términos:
Article published in Open Access under the terms:
Creative Commons attribution Non Comercial License 3.0.

B R A Ñ A
Revista científica da SGHN sobre Historia Natural
SGHN Scientific journal on Natural History
ISSN 0211-2469 (edición impresa / print edition)
ISSN 2340-2288 (edición dixital / online edition)

Un exemplar de morfo concolor de *Podarcis bocagei* (López-Seoane 1884) (Lacertidae, Squamata)

Concolor morph of *Podarcis bocagei* (López-Seoane 1884) (Lacertidae, Squamata)

Ayres Fernández, Cesar[1]
1. AHE-Galicia. Barcelona, 86-6C. 36211, Vigo (Pontevedra). Spain.

Palabra clave / Key words
Concolor, Galicia, *Podarcis*.

Recibido o 16-I-20, aceptado o 7-IV-20 e publicado electronicamente o 14-IV-20.
Submitted 16-I-20, accepted 7-IV-20, and electronically published 14-IV-20.

A lagarta de Bocage (*Podarcis bocagei*) é un endemismo da Península Ibérica, cunha distribución restrinxida ao noroeste de España e Portugal. A coloración dorsal soe ser marrón ou verde nos machos, parda nas femias e xuvenís, copiosamente cuberta de manchas escuras. Os patróns aberrantes de cor semellan ser raros nesta especie, aínda que se teñen citado exemplares con morfos melánicos e concolor (GALÁN & VAZQUEZ, 2010; GALÁN *et al.*, 2011).

Durante unha mostraxe herpetolóxica no humidal Gándaras de Budiño detectouse un xuvenil de *Podarcis bocagei* cunha coloración infrecuente, cun fondo pardo uniforme sen restos do patrón reticulado dorsal típico desta especie (Fig.1). O xuvenil foi detectado nunha silveira, xunto cunha femia de coloración normal, preto dunha pequena poza o 3 de decembro de 2019 (Salceda de Caselas, Spain, UTM 29TNG35, ver mapa 1). O exemplar media arredor duns 7-8 cm de lonxitude total, co corpo e rabo dunha cor parda sen liñas laterais nin reticulado dorsal, mentres que a cabeza presentaba unha cor marrón mais escura.

Os exemplares con morfo concolor presentan coloración uniforme, perdendo as marcas escuras dorsais. Téñense detectados exemplares en varias especies de *Podarcis, Scelarcis, Dalmatolacerta, Dinarolacerta, Lacerta, Darevskia* e *Iberolacerta* (ARRIBAS, 2001; ARNOLD et al., 2007; JABLONSKI & CHRISTOPHORYOVÁ, 2016; AYRES, 2019). Este semella ser o caso do exemplar descrito neste traballo.

The Bocage´s lizard (*Podarcis bocagei*) is an endemism of the Iberian Peninsula, with a distribution restricted to the north-west of Spain and Portugal. The dorsal surface is usually brown or green in males, brownish in females and juveniles, copiously speckled with rows of dark markings. The underparts are usually yellow or orange. Colour aberrations seem to be rare in this species, although melanistic and concolor morphs have been reported (GALÁN & VAZQUEZ, 2010; GALÁN et al., 2011).

During an herpetological survey in the Gandaras de Budiño wetland I observed a juvenile *Podarcis bocagei* with an unusual colouration, uniform brown background colour, but with no remains of the dark reticulate dorsal pattern that usually shows this species (Fig.1). The lizard was observed on a Rubus bush, along with a normal colored female, near a small pond, on 3 December 2019 (Salceda de Caselas, Spain, UTM 29TNG35, Map 1). The specimen averages about 7-8 cm in total length, brown color with no lateral lines or dorsal cross-section in the body and tail , while the head was darker brown.

Concolor morphs are uniformly coloured, having virtually no dorsal markings. It has been recorded in several species of *Podarcis, Scelarcis, Dalmatolacerta, Dinarolacerta, Lacerta, Darevskia* e *Iberolacerta* (ARRIBAS, 2001; ARNOLD et al., 2007; JABLONSKI & CHRISTOPHORYOVÁ, 2016; AYRES, 2019). This seems to be the morph described in this note.

Fotos 1. Patrón de color, vistas dorsais.
Photos 1. Color pattern, dorsal views.

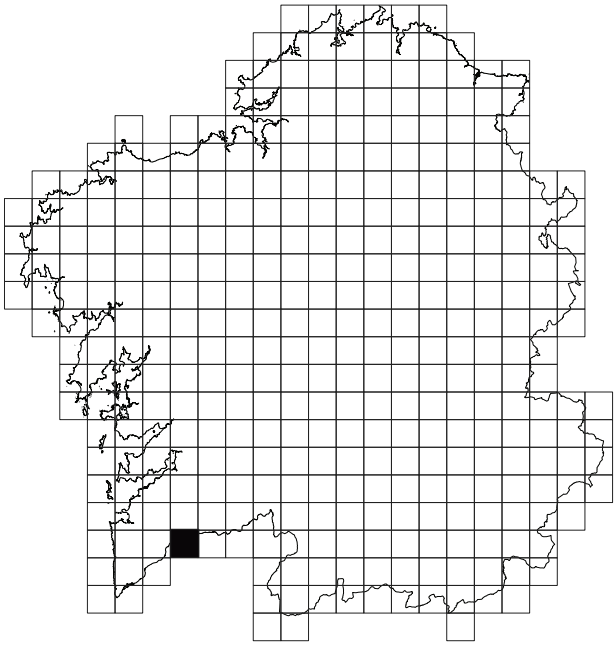

Mapa 1. Ubicación do especime.
Map 1. Specimen location.

Bibliografía / References

ARNOLD, E.N., ARRIBAS, O. & CARRANZA, S. 2007. Systematics of the Palaearctic and Oriental lizard tribe Lacertini (Squamata: Lacertidae: Lacertinae), with descriptions of eight new genera. *Zootaxa*, 1430: 1-86.

ARRIBAS,O. 2001. Hemipenial morphology and evolutionary inferences of Pyrenean Mountain Lizards (Squamata: Lacertidae). *Bulletí de la Societat Catalana d'Herpetologia*, 15: 32-44.

AYRES, C. 2019. *Lacerta schreiberi* (Schreiberi´s lizard). Coloration. *Herpetological Review*, 50 (4): 786-787.

GALÁN, P. & VÁZQUEZ, R. 2010. Morfo concolor de *Podarcis bocagei* en el norte de Galicia. *Boletín de la Asociación Herpetológica Española*, 21: 56-57.

GALÁN, P., VÁZQUEZ, R. & CABANA, M. 2011. Melanismo parcial en *Podarcis bocagei* de Galicia. *Boletín de la Asociación Herpetológica Española*, 22: 79-81

JABLONSKI, D., & CHRISTOPHORYOVÁ, J. 2016. A concolor morph recorded in the *Podarcis ionicus* species complex (Sauria, Lacertidae) from Albania. *Herpetology Notes*, 9: 303-306.

Artigo editado en Open Access nos términos:
Article published in Open Access under the terms:
Creative Commons attribution Non Comercial License 3.0.

B R A Ñ A
Revista científica da SGHN sobre Historia Natural
SGHN Scientific journal on Natural History
ISSN 0211-2469 (edición impresa / print edition)
ISSN 2340-2288 (edición dixital / online edition)

In memoriam de Julio Andrade Malde

Xosé Lois Rey Muñiz

O pasado 29 de marzo chegounos a moi triste nova do pasamento de Julio Andrade Malde (1940-2020). Nos círculos entomolóxicos galaicos era ben coñecido por ser o principal e inicial divulgador dunha especie de escarabello singular: *Carabus galicianus*.

Licenciado en dereito e diplomado en xemoloxía desenvolveu a súa vida profesional no Banco Pastor

Nos seus traballos realizou a primeira aproximación á bioloxía e distribución desta especie endémica da esquina noroccidental da península ibérica, ligada indefectiblemente ó destino dos mil ríos de Cunqueiro. Un traballo nunha época heroica de transitar camiños e corredoiras e con escasas ou nulas referencias documentais de apoio.

Julio, a quen tratei inicialmente a través do apreciado Luis Freire García, Presidente que foi da SGHN, tiña na entomoloxía unha afeizón menos pública, pero non por elo fixo unha contribución menor. A súa faceta como musicólogo foi sobresaínte e non a podemos deixar de nomear nestas liñas. Compositor, crítico e autor de máis de 75 artigos de revistas, diversas colaboración en obras colectivas e libros. Como compositor, adaptou poemas de Xosé Díaz Xácome, Eduardo Pondal ou Curros Enríquez e realizou unha harmonización e orquestración do Himno Galego de Pascual Veiga.

A última colaboración de Julio coa entomoloxía da que temos constancia veu na redacción do *Atlas e libro vermello de Carabini, Cychrini e Lucanidae (Insecta, Coleoptera) de Galicia* editado pola SGHN en 2013. Durante a preparación da redacción puiden visítalo para tratar sobre algúns datos e citas dos *Carabus*. No decorrer daqueles encontros el mesmo ofreceuse a redactar algunha especie, o que se concretou na redacción de *Carabus nemoralis* e como non *Carabus galicianus*, quen mellor senon!

O seu pasamento pecha unha época de entomólogos menos tecnolóxicos, artesanais, e que no caso de Julio deveu nun luthier fino e preciso.

Descanse en paz.

Ofrecemos unha compilación dos traballos entomolóxicos redactados por Julio e un mapa actualizado da distribución coñecida de *Carabus galicianus* en Galicia, a "súa" especie.

ANDRADE MALDE, J. 1977. In Memoriam Paul Raynaud: *Ctenocarabus galicianus*, Gory (Coléoptère Carabidae) estados larvarios (Ex societate imaginis). *Nouvelle Revue Ent.,* 7 (3): 257-260.

ANDRADE MALDE, J. 1978. Nota sobre la larva de *Ctenocarabus galicianus*, Gory. *Nouve Revue Ent.*, 7 (3): 257-260.

ANDRADE MALDE, J. 1980. Notas sobre la biología de *Ctenocarabus galicianus*, Gory. *Nouve Revue Ent.*, 10: 19-28.

ANDRADE MALDE J. 1986. Os Carabus de Oleiros. *Saramaganta*, 3: 1-8.

ANDRADE MALDE, J. 2013. *Carabus nemoralis* Müller, 1764 in SOCIEDADE GALEGA DE HISTORIA NATURAL (SGHN). 2013. Atlas e libro vermello de Carabini, Cychrini e Lucanidae (Insecta, Coleoptera) de Galicia. Vilagarcía de Arousa. 162 pp.

ANDRADE MALDE, J. 2013. *Carabus galicianus* Gory, 1839 in SOCIEDADE GALEGA DE HISTORIA NATURAL (SGHN). 2013. Atlas e libro vermello de Carabini, Cychrini e Lucanidae (Insecta, Coleoptera) de Galicia. Vilagarcía de Arousa. 162 pp.

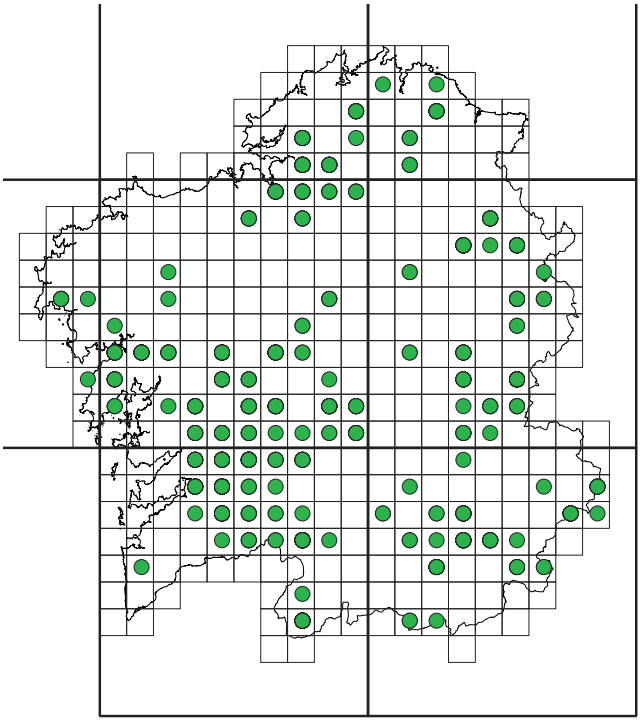

Distribución actualmente coñecida (en Galicia) de *Carabus galicianus*

Artigo editado en Open Access nos términos:
Article published in Open Access under the terms:
Creative Commons attribution Non Comercial License 3.0.

B R A Ñ A
Revista científica da SGHN sobre Historia Natural
SGHN Scientific journal on Natural History
ISSN 0211-2469 (edición impresa / print edition)
ISSN 2340-2288 (edición dixital / online edition)

Primeira cita de *Zamenis longissimus* (Laurenti, 1768) (Colubridae, Squamata) en Galicia
First report of *Zamenis longissimus* (Laurenti, 1768) (Colubridae, Squamata) in Galicia

Fariñas Álvarez, Jesús María[1]
1. R/Rabo de Galo nº16, 32002 Ourense.Spain
Correo electrónico: jesusgranroble@yahoo.es

Palabra clave / Key words
Aesculapian snake, Galicia, distribution

Recibido o 28-V-20, aceptado o 31-V-20 e publicado electronicamente o 31-V-20.
Submitted 28-V-20, accepted 31-V-20, and electronically published 31-V-20.

Comunícase a observación dun exemplar de *Zamenis longissimus* nunha estrada (Fig.1) que atravesa unha comunidade vexetal de *Arbuto unedonis-Quercetum pyrenaicae* perto da beira do río Sil, nunha zona con cultivos de *Castanea sativa* naturalizados, o día 25 de maio de 2020 (Nogueira de Ramuín, Spain, UTM 29TPG09 ETRS89).

A serpe de esculapio (*Zamenis longissimus*) é un colúbrido presente na meirande parte de Europa e parte de Asia, cunha distribución restrinxida ao noreste da Península Ibérica (Fig.2). A coloración dorsal soe ser marrón ou parda nos adultos, e grisácea ou verdosa nos xuvenís (RUBIO & GOSA, 2015).

A especie semella ser especialmente abundante na iberia húmida, pero está moi limitada nas zonas meridionais da súa área de distribución. No Parque Nacional dos Picos de Europa só foi detectada no Desfiladero de la Hermida (PEÑAMELLERA BAJA; AYLLÓN *et al.*, 2010), aínda que existían citas anteriores (GARCÍA-CARDENETE, 2005, 2008), restrinxidas a bacía do Deva. A poboación dos Picos de Europa atópase illada do núcleo pirenaico, a máis de 100 km das poboacións do País Vasco. Na Cabrera Baja (León), atópase un núcleo illado que dista 170 km da poboación máis próxima en Cantabria e que constituía ata agora o límite occidental da especie na Península Ibérica (CABANA *et al.*, 2014).

A observación reportada nesta nota amplía a distribución da especie case 100 km cara o Oeste, representando a primeira cita da especie en Galicia.

The Aesculapian snake inhabits most of mainland Europe and part of Asia, but in the Iberian Peninsula it is restricted to the North-East (Fig. 2). The dorsal coloration of the adults is homogeneous brown, whereas the juveniles tend to be greyish or greenish (RUBIO & GOSA, 2015).

I saw an adult Aesculapian snake crossing a road in the Canon do Sil, (Fig.1) surrounded by *Arbuto unedonis-Quercetum pyrenaicae* vegetation near the Sil river, in an area with old Castanea sativa on 25 May 2020 in Nogueira de Ramuín (Spain, UTM29TPG09).

The species seems to be particularly abundant in the humid parts of Northern Spain, but only a few scattered populations are known from the the meridional parts of its distribution in the country. In the Parque Nacional dos Picos de Europa, in the mountains of North-Central Spain, the Aesculapian snake has been reported from the Desfiladero de la Hermida (PEÑAMELLERA BAJA; AYLLÓN et al., 2010), eventhough there were previous reports (GARCÍA-CARDENETE, 2005, 2008), all restricted to the Deva river. The Picos de Europa population is considered to be isolated from the Pyrenean nucleus, being more than 100 km away from the Pais Basque populations. The western-most population in the Iberian Peninsula was found in Cabrera Baja (León), which is more than 170 km away from the closest population, located in Cantabria (CABANA et al., 2014).

This observation increases the known range of the species ca. 100 km to the west, representing the first report of the species in the Galician region.

Fig.1 *Zamenis longissimus*

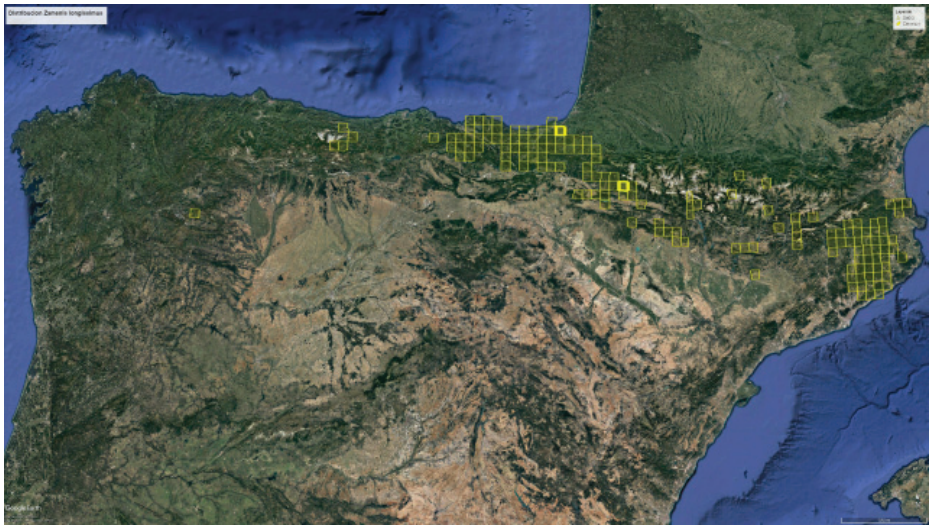

Fig. 2. Iberian distribution

Bibliografía / References

AYLLÓN, E., BOSCH, J., DIEGO-RASILLA, F.J., HERNÁNDEZ, P.L., MORA, A. & RODRÍGUEZ-GARCÍA, L. 2010. Anfibios y reptiles del Parque Nacional de los Picos de Europa. Organismo Autónomo de Parques Nacionales. Ministerio de Medio Ambiente y el Medio Rural y Marino. Madrid. CABANA, M., NIET, J. E., VÁZQUEZ, R., GARCÍA, L. P. (2014). Origen, distribución y estado de conservación de la población aislada de Zamenis longissimus de la Cabrera Baja (NW de la Península Ibérica). Boletín de la Asociación Herpetológica Española, 25 (1): 36-43. GARCÍA-CARDENETE, L. 2005. Culebra de esculapio, Zamenis longissimus en los Picos de Europa (Asturias). Nueva cita en su límite suroccidental de distribución. Boletín de la Asociación Herpetológica Española, 16: 2-3. GARCÍA-CARDENETE, L. 2008. Nuevos datos de distribución de anfibios y reptiles en los picos de Europa y su entorno. Boletín de la Asociación Herpetológica Española, 19: 73-75. RUBIO, X., GOSA, A. (2015). Culebra de Esculapio – Zamenis longissimus. En: Enciclopedia Virtual de los Vertebrados Españoles. Salvador, A., Marco, A. (Eds.). Museo Nacional de Ciencias Naturales, Madrid. http://www.vertebradosibericos.org/ (Acceso 26/05/2020)

Artigo editado en Open Access nos términos:
Article published in Open Access under the terms:
Creative Commons attribution Non Comercial License 3.0.

B R A Ñ A
Revista científica da SGHN sobre Histora Natural
SGHN Scientific journal on Natural History
ISSN 0211-2469 (edición impresa / print edition)
ISSN 2340-2288 (edición dixital / online edition)

Aportación ó Atlas de Ascalaphidae (Insecta, Neuroptera) de Galicia
Contribution to Ascalaphidae Atlas (Insecta, Neuroptera) in Galicia

Rey-Muñiz, X. L.[1]; Requejo Camiña[2], S.; Rey Rañó, C.[1] e Rodrigo Dapena, J.[1]
1. SGHN. Sección Entomoloxía
Apdo. de Correos nº 303; 36600 Vilagarcía de Arousa
e-mail entomoloxia@sghn.org
2. Pontevedra. e-mail susorequejo@gmail.com

Recibido o 20-V-20, aceptado o 2-VI-20 e publicado electronicamente o 19-VI-20.
Submitted 20-V-20, accepted 2-VI-20, and electronically published 19-VI-20.

Resumo / Astract

Revísanse as especies da Familia Ascalaphidae e a súa distribución en Galicia compilando a información bibliográfica existente e aportando novos datos propios. Apórtanse dúas novidades provinciais coas especies *Libelloides hispanicus* para a provincia de Pontevedra, *Libelloides coccajus* para a provincia de Ourense e un rexistro novo para a Comunidade Autónoma de *Puer maculatus*.

Preséntanse os datos coñecidos de fenoloxía e distribución altitudinal, indicando os períodos de voo e altitude rexistrada para cada especie, así como os hábitats preferentes das mesmas baseados na definicións de CORINE Land Cover da UE.

Species from the Ascalaphidae family and their distribution are reviewed in Galicia by compiling available bibliographic and own records. Two provincial novelties were provided by *Libelloides hispanicus* for Pontevedra and *Libelloides coccajus* for Ourense. There is also a regional novelty for *Puer maculatus*.

Flight and altitude periods as well as preferred habitats for each species were recorded according to EU CORINE Land Cover definitions.

Palabra clave / Key words
Ascalaphidae, Galicia, ecoloxía, coroloxía, península Ibérica

Introducción

A familia Ascalaphidae non é ben coñecida en Galicia, aínda que a diversidade desta familia e aspectos da súa ecoloxía foron recollidos en traballos anteriores sobre este grupo de Neurópteros (MONSERRAT, V. 1978, 1885; PINO-PÉREZ, 2018.). Co obxectivo de mellorar o coñecemento da ecoloxía deste grupo púxose en marcha un estudo sobre distribución e fenoloxía desta familia en Galicia. Dende a publicación por MONSERRAT e TRIVIÑO (2013) do "Atlas dos neurópteros da península Ibérica e Illas Baleares" avanzouse no coñecemento deste grupo en Galicia e neste traballo recóllense datos inéditos respecto á distribución provincial e autonómica que melloran o coñecemento desta familia en Galicia.

A primeira cita dun ascaláfido en Galicia corresponde a Víctor López Seoane (MURGUÍA, 1965). Esta cita aparece consecutivamente en tres anos e tres textos similares, os dous primeiros da súa autoría (MURGUÍA (1965) e LÓPEZ SEOANE (1866) e o terceiro, na Crónica de la provincia de Pontevedra de Fernando Fulgosio (1867) sen nomear ó autor da cita. Este primeiro rexistro foi identificado coma *Ascalaphus italicum*, debido a un erro de transcrición da denominación específica *A. italicus*, actualmente adscrita ó xénero *Libelloides* como *Libelloides italicus* (Fabricius, 1781), especie non coñecida da Península Ibérica. Por este motivo actualmente a asignación a esta especie é dubidosa, e coa información actual sobre este grupo de especies esta cita antiga podería corresponder a outra

Introduction

The Ascalaphidae family is not well known in Galicia, in spite of the diversity of this family and the fact that some aspects of their ecology were recorded into prior works about this Neutoptera (MONSERRAT, V. 1978, 1885; PINO-PÉREZ, 2018.), With the objective of improving the understanding of this group's ecology, research about the distribution and fenology of this family in Galicia was started. Since the publishment of "Atlas dos neurópteros da península Ibérica e Illas Baleares" by Monserrat and Triviño (2013) knowledge about this group in Galicia advanced and in this work some new unpublished data has been recorded about provincial and community distribution that improve the understanding on this family in Galicia.

The first mention of an Ascalaphid in Galicia corresponds to Víctor López Seoane (MURGUÍA, 1965). This record appeared three conecutive years at three similar texts, the first two with his authorship (MURGUÍA (1965) and LÓPEZ SEOANE (1866) and the third, properly authorized, and properly copied from the previous two, in Pontevedra's Provincial Chronicle by Fernando Fulgosio (1867) This first citation corresponds to *Ascalaphus italicum*, a transcription error of *A. italicus*, currently ascribed to the genus *Libelloides* as *Libelloides italicus* (Fabricius, 1781), an unknown species of the Iberian Peninsula. The identity of that very species could not be traced back due to the location of the capture and exchange areas used by Victor López S. and the aftermentioned

especie coma *L. hispanicus* ou probablemente *L. longicornis* pola súa aparencia similar.

Material e método

O ámbito de estudo é Comunidade Autónoma de Galicia, a que se dividiu en cuadrículas UTM de 10x10. Cada cuadrícula foi prospectada alomenos unha vez en datas axeitadas para o voo da familia Ascalaphidae, entre os meses de maio a agosto.

Os datos anteriores ó cambio oficial de Datum es España, de Datum Euro1950 a ETRS89 foron recalculados para evitar erros de asignación a cuadrícula (REY-MUÑIZ, 2017). Os datos bibliográficos antigos, sen cuadrícula UTM identificada polo autor foron asignados á cuadrículas UTM 10x10 km onde se sitúa a poboación que nomea ó concello ou poboación menor indicada no texto da cita.

Unha parte das citas propias proveñen de foto identificación de referencias enviadas por colegas de acreditada solvencia e a identificación foi realizada polos autores. Tódalas citas dos autores foron de exemplares capturados e identificados, sendo liberados despois da identificación salvo algúns exemplares identificados ó efecto e depositados na colección de Xose Lois Rey-Muñiz, coa debida autorización administrativa .

Consultáronse as fontes de información e bibliografía científica dispoñible que potencialmente puidera conter datos de Galicia, (BRAÑA, BIGA, EOS, Graellsia, AeE e SEA) e toda a citada no Atlas Ibérico de Neuróptera de MONSERRAT e TRIVIÑO (2013). O sumario de datos recóllese na táboa I para facilitar a lectura. Sempre que foi posible na táboa figuran cunha resolución de 1x1 km aínda que a representación gráfica no mapa é en cuadrículas UTM de 10x10 km. A nivel de campo os autores compilaron os datos cunha resolución mínima de UTM 100x100 metros mediante GPS Garmin 12, Garmin 601 ou en casos puntuais co visor SIGPAC.

A estandarización da compilación dos hábitats fíxose a través das denominacións CORINE Land Cover (CLC), aínda que non se dispuxo desta información para todas a citas. Salvo raras excepcións, o hábitat máis frecuente é un mosaico complexo e entrelazado de usos do solo, polo que se recolle o principal, segundo a extensión do mesmo no lugar da cita.

A altitude de voo media realizouse ponderando o número de exemplares localizados en cada punto coa altitude rexistrada nese punto. Os datos sen altitude non foron tidos en conta para esta análise.

O período de voo foi estimado ponderando o número de exemplares localizados en cada punto coa data de rexistro. Cando non se identificaba o número de exemplares optouse con considerar un máximo de 1 exemplar por cita.

Resultados

Libelloides baeticus (Rambur, 1842)

Citado por primeira vez en LUCAS (1906) en Casaio (Carballeda de Valdeorras, Ourense) dentro do espécimes cedidos por Chapman.

Duplica a distribución coñecida, esencialmente nas zonas orientais de Lugo e Ourense. Un dato bibliográfico que a refire en Freixo (Celanova, Ourense) ó oeste desta provincia é a referencia máis occidental rexistrada.

Localizado en zonas termófilas e abertas, con vexetación baixa, tanto de pradaría como de uceira, estas zonas poden estar inmersas en áreas boscosas, esencialmente frondosas, caducifolias ou non, incluídas pradarías á beira de

transcription error. According to current distribution data this unknown species could have ben either *L. hispanicus* or *L. longicornis* due to their similar appearances.

Material an method

The studied area is the Autonomous Community of Galicia, which has been divided into 10x10 UTM grid squares. Each grid square was visited at least once on suitable time frames for Ascalaphidae family airborn phase, spanning from May to August.

Data prior to the official change of Datum es España, from Datum Euro1950 to ERTS89 were recalculated to avoid grid assignment errors (REY-MUÑIZ, 2017). The old bibliographic data, without UTM data related identified by the author was assigned to the aftermentioned UTM 10x10 km grid squares according to the toponyms recorded on the original entry.

Some of the citations come from photo-identification references sent by colleagues with proven reliability and the identification was carried out by the authors themselves. All the authors' citations were of specimens captured and identified, later released after identification except some specimens which were identified and deposited in the Rey-Muñiz collection, with proper administrative authorization.

Every available bibliography that could potentially contain related data from Galicia (BRAÑA, BIGA, EOS, Graellsia, AeE and SEA) and every related quote in the Iberian Atlas of Neuroptera of MONSERRAT & TRIVIÑO (2013) were consulted. The data summary is available in Table I for ease of reading. Whenever possible the table is shown with a resolution of 1x1 km, although the graphical representation on the map is in UTM 10x10 km grid squares. At field level the authors compiled the data with a minimum resolution of UTM 100x100 meters using GPS Gramin 12, Garmin 601 or in some specific cases with the SIGPAC viewer.

Habitat compilation was standardized through the CORINE Land Cover (CLC) designations, although this information was not available for every citation. Despite some rare exceptions we find a complex and intertwined mosaic of land uses, recording main and a secondary one, taking into account the extent of the same at the place recorded.

The average flight altitude was obtained by weighting the number of specimens located at each point with the altitude recorded at that point. Data without altitude was not taken into account.

The flight period was estimated by weighting the number of specimens located at each point with the date of registration. Whenever the number of specimens was not recorded, it was decided to consider a maximum of 1 specimen per record.

Results

Libelloides baeticus (Rambur, 1842)

First mentioned at LUCAS (1906) in Casaio (Carballeda de Valdeorras, Ourense) within the specimens handed over by Champan.

This work doubles known distribution, essentially in eastern areas of Lugo and Ourense. A bibliographic record refers it in Freixo (Celanova, Ourense) the west of this province is the westernmost reference registered.

Located in thermophilic and open areas, with low vegetation, both prairie and heather, these areas may be immersed in wooded areas, essentially leafy, deciduous or not,

ripisilvas.

Ten un período de voo máis amplo que dende a primeira data dispoñible de 1 de maio ata a máis serodia do 15 de agosto (fig 1). Voa entre os 269 e 942 metros, cunha altitude media para n= 100 de 608 msnm.

Das cinco UTM bibliográficas previas pásase a un total de 11 UTM 10x10 km (mapa 1)

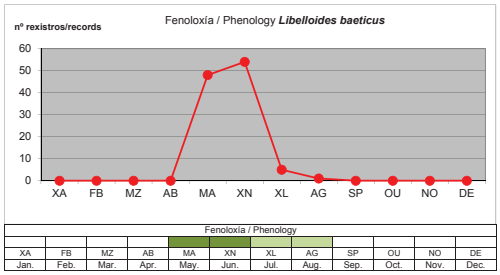

Fig. 1

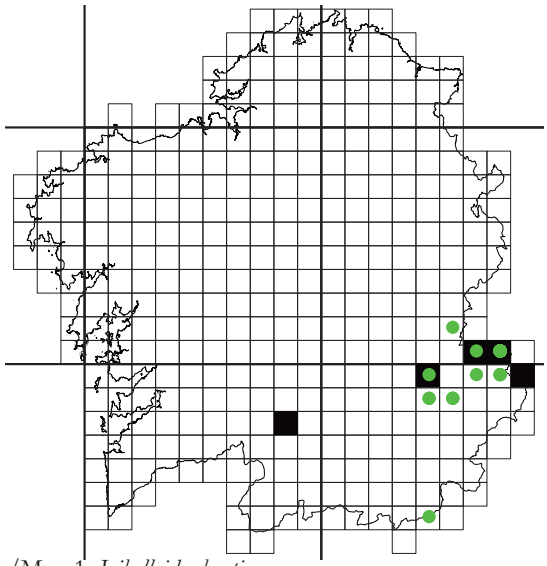

Mapa/Map 1. *Libelloides baeticus*

Libelloides coccajus (Denis & Schiffermüller, 1775)

Especie citada en Galicia por MONSERRAT (1985) no Courel (Lugo).

Os rexistros obtidos amplían a distribución coñecida, tanto na zona de Lugo (Serras do Courel e Ancares) como na provincia de Ourense, onde é citada por primeira vez.

Presenta un requirimento bastante esixente de praderías, tanto naturais coma forraxeiras en zonas con vexetación climácica ampla. Non se teñen observado en praderías de forraxe con tratamento de xurros pero si en praderías de forraxe con sega e sen tratamento de estercado. A presenza de *L. coccajus* nun área marcadamente mediterránea como o PN de Enciña da Lastra e inusual comparado co resto de citas en Galicia desta especie. A principal denominador común da súa presencia son ás áreas con xeoloxía caliza.

Citado erroneamente (*lapsus calami*) na provincia de Ourense por PINO-PÉREZ (2018), pero no concello de Samos, o cal pertence á provincia de Lugo.

Ten un período de voo moi restrinxido, a cita máis temperá é do 10 de maio e a máis serodia do 7 de xullo (fig. 2). Voa entre os 370 e 1358 metros, cunha altitude media para n= 39 de 932 msnm.

Das 2 cuadrículas previas pásase a un total de 12 cuadrículas UTM de 10x10 km (mapa 2)

Novidade provincial de Ourense.

including prairies next to riparian forests.

It has a longer flight period than A. coccajus from the first available date of May 1st to the latest of August 15th (fig 1). It flies between 269 and 942 meters, with an average altitude for n = 100 of 608 msnm.

From the previous five bibliographic UTMs it increased to a total of 11 UTM 10x10 km (map 1)

Libelloides coccajus (Denis & Schiffermüller, 1775)

First mentioned by MONSERRAT (1985) in Courel (Lugo).

The known distribution is notoriously expanded, both in the area of Lugo (Courel and Ancares Mountains) and in the province of Ourense, where it was mentioned for the first time. It has a fairly demanding requirement of grasslands, both natural and forage in areas with extensive climax vegetation. They have not been observed in forage meadows with slurry treatment, but in forage meadows with mowing and without manure treatment. The presence of *L. coccajus* in a markedly Mediterranean area such as the PN of Enciña da Lastra is unusual compared to other Galician records of this species. The main common denominator of their presence are areas with limestone geology.

Mentioned erroneously *(lapsus calami)* in the province of Ourense by PINO-PÉREZ (2018), but in the municipality of Samos, which belongs to the province of Lugo.

It has a very restricted flight period, the earliest appointment being May 10th and the latest July 7th (fig. 2). It flies between 370 and 1358 meters, with an average altitude for n = 39 of 932 msnm.

From the previous 2 grid squares it increased to a total of 12 UTM 10x10 km grid squares (map 2)

Provincial novelty for Ourense.

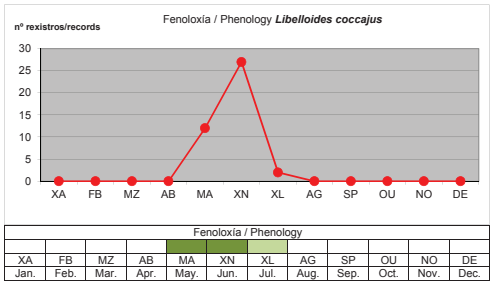

Fig. 2 *Libelloides coccajus*

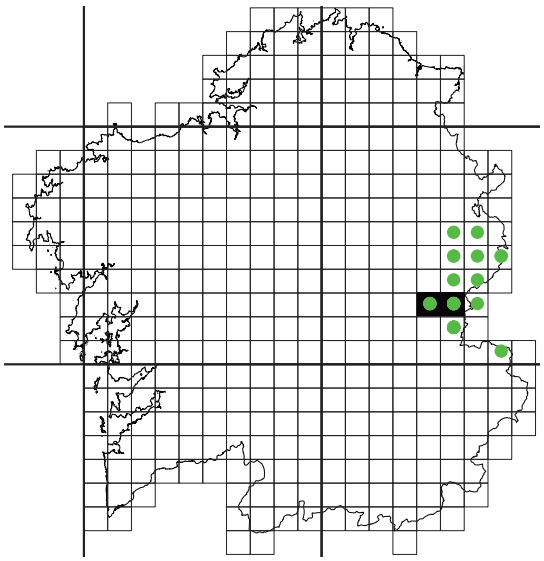

Mapa/Map 2. *Libelloides coccajus*

Libelloides hispanicus (Rambur, 1842)

Citado por primeira vez en NAVÁS (1922) da Fonsagrada (Lugo). Non se teñen en conta as citas de NAVÁS (1924a, 1924b) onde é citada para Ponferrada (Lugo), pois Ponferrada situase na provincia de León ou é un *lapsus calami* entre Fonsagrada (Lugo) e Ponferrada (León).

A preferencia de hábitats é menos esixente ca outras especies, breixeiras, pradarías con ou sen lameiros, con vexetación non necesariamente moi baixa.

Ten un período de voo de maio a xullo, cun claro pico en xuño. A primeira data dispoñible é do 12 de maio ata a máis serodia do 29 de xullo (fig 3). Ten un amplo rango altitudinal, dos 268 ata 1.815 metros, cunha altitude media para n= 124 de 837 msnm.

Das 10 UTM bibliográficas previas ampliase a un total de 38 UTM (mapa 3)

Cítase por vez primeira para Pontevedra (Vila de Cruces)

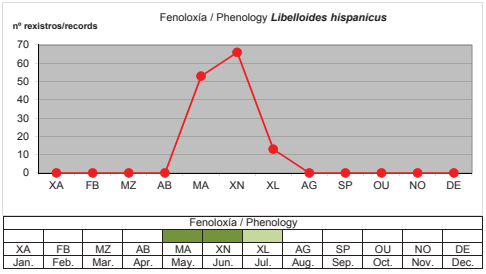

Fig. 3. *Libelloides hispanicus*

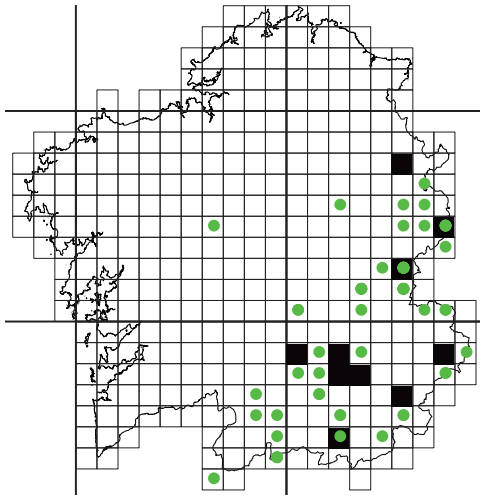

Mapa/Map 3. *Libelloides hispanicus*

Libelloides longicornis (Linnaeus, 1764)

Citado por primeira vez en LUCAS (1906) en Pontevedra, Vigo e Casaio (Carballeda de Valdeorras, Ourense) dentro dos espécimes cedidos por Champan.

Os rexistros obtidos amplían a distribución coñecida, sendo a especie de Ascalaphidae en Galicia máis común e mellor distribuída, tanto a nivel altitudinal como xeográfico, dende a costa ata as zonas máis altas de Galicia.

É unha especie con menos esixencias de hábitat que outros Ascalaphidae, aínda que marca preferencias por pradarías de distinta altura nas gramíneas, tamén localízase en breixeiras puras ou mixtas con vexetación disclimácica de *Pinus sp.*, incluso puntualmente sobre vexetación ruderal, o cal non ocorre co resto de Ascalaphidae galegos.

Ten o período de voo máis amplo dos cinco Ascalaphidae tratados, dende maio a setembro. A primeira data dispoñible é do 26 de maio ata a máis serodia do 4 de setembro (fig. 4). Non presenta unha selección específica altitudinal,

Libelloides hispanicus (Rambur, 1842)

First mentioned in NAVÁS (1922) in A Fonsagrada (Lugo). The records of NAVÁS (1924a, 1924b) for Ponferrada (Lugo) are not taken into account because Ponferrada is located in León it is also possible that this record arised from a recording error due to *lapsus calami* between Fonsagrada and Ponferrada.

Habitat preference is less demanding compared to other species, heathers, prairies with or without grasslands, with not necessarily very low vegetation.

It has a flight period from May to July, with a clear peak in June. The first available date is spans from May 12th to late July 29th (fig. 3). It has a wide altitudinal range, from 268 to 1,815 meters, with an average altitude for n = 124 of 837 meters above sea level.

From the 10 previous bibliographic UTMs it increased to a total of 38 UTM (map 3)

First recorded for Pontevedra (Vila de Cruces)

Libelloides longicornis (Linnaeus, 1764)

First mentioned in LUCAS (1906) in Pontevedra, Vigo and Casaio (Carballeda de Valdeorras, Ourense) within the specimens captured by Champan.

It significantly expands known distribution, being the most common and best distributed species of Ascalaphidae in Galicia, both altitudinally and geographically, from the coast to the highest areas of Galicia.

Less demanding than other Ascalaphidae, although it displays preferences for grasslands of different heights in grasses, it is also found in pure or mixed heaths with *Pinus* sp.

It has the longest flight period of the five Ascalaphidae studied, from May to September. The first available date is from May 26th to the late evening of September 4th (fig. 4). It does not show a specific altitudinal selection, flying between 5 to 1,933 meters, practically in the Galician roof, with an average altitude for n = 150 of 686 m s.n.m.

An egg laying event conformed by 51 eggs on a grass stem (figure 8) was recorded on 6/16/2019

Of the 27 previous bibliographic UTMs it increased to a total of 57 UTM 10x10 km (map 4)

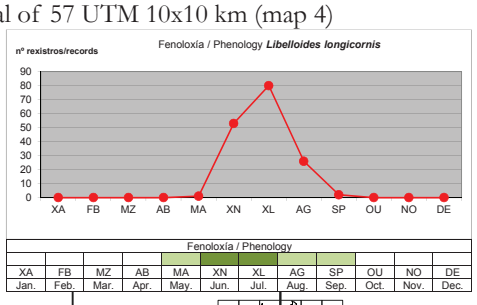

Fig. 4

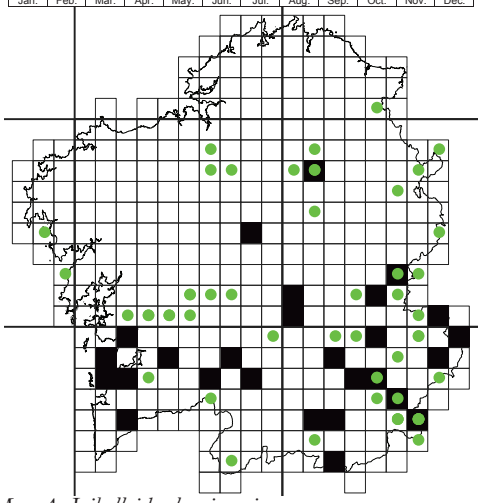

Mapa/Map 4. *Libelloides longicornis*

voado entre os 5 ós 1.933 metros, practicamente no teito galego, cunha altitude media para n= 150 de 686 msnm.

Foi observada con data de 16/6/2019 a posta de 51 ovos sobre o fuste dunha gramínea (figura 5)

Das 27 UTM bibliográficas previas pásase a un total de 57 UTM 10x10 km (mapa 4)

Puer maculatus (Olivier, 1789)

Esta especie foi incorporada de forma oficial nos listaxes de fauna ibérica en 1991 (REDONDO, 1991). Nos últimos anos ampliouse notoriamente a distribución ibérica coñecida, sobre todo a nivel de foros fotográficos como "Biodiversidad Virtual" (www).

Foi capturado e fotografado (figura 6) un único exemplar na provincia de Ourense, no Parque Natural de Enciña da Lastra, a 640 msnm e nunha zona de vexetación aberta e con arborado disperso con elementos cruzados das asociacións vexetais *Genisto hytricis-Quercetum rotundifoliae e Rubo ulmifolii-Rosetum corymbiferae*, algo degradados sen chegar a ser ruderal *sensu stricto*. A pesares de múltiples e intensas mostraxes posteriores, non foi localizado ningún outro exemplar desta especie.

O hábitat onde foi localizado coincide co expresado por MONSERRAT *et al.* (2012), zona boscosas con presencia de fanerófitos, e presenza de imagos entre maio a xullo (fig. 5), a altitudes entre 500 e 800 msnm. A hora de captura foi ás 16:29 cunha temperatura de 29º C.

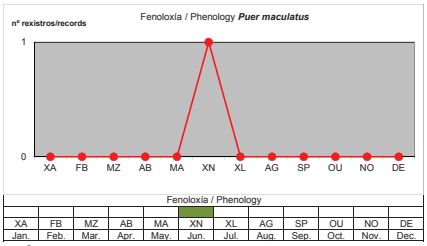

Fig. 5. *Puer maculatus*

Novidade provincial para a provincia de Ourense e para a Comunidade Autónoma de Galicia (mapa 5)

Discusion

Os datos recollidos neste traballo indican que para a especie *Libelloides longicornis* obsérvase unha tendencia á redución da súa distribución xeográfica histórica coñecida. PINO-PÉREZ cita a desaparición en zonas costeiras, ligada á destrución de hábitats debido á antropización das mesmas. Nas prospeccións da costa coruñesa, a zonas onde foi inicialmente localizada, non se detectaron exemplares.

A época de voo de *L. baeticus*, *coccajus* e *hispanicus* é similar, co mesmo patrón de emerxencia e abundancia durante o mes de xuño.

L. longicornis distribúese entre os meses de xullo e setembro, observándose o pico de máxima abundancia en xullo. A prolongación da súa presenza en agosto e setembro

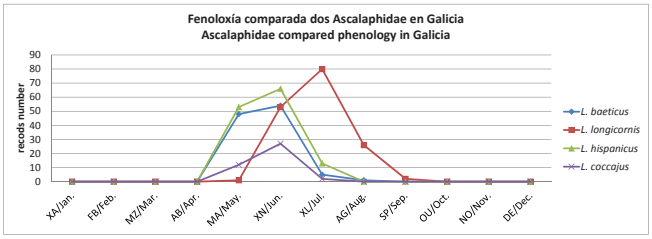

Fig. 7. *Fenología comparada / compared phenology*

Puer maculatus (Olivier, 1789)

In recent years, the known Iberian distribution has expanded significantly, especially at photographic forums level such as Virtual Biodiversity. Formally incorporated to the Iberian fauna in 1991 (ROUND, 1991)

A single specimen was captured and photographed (figure 6) in the province of Ourense, in the Enciña da Lastra Natural Park, at 640 meters above sea level in an area of open vegetation with scattered trees with crossed elements of the plant associations *Genisto hytricis-Quercetum rotundifoliae* and Rubo *ulmifolii-Rosetum corymbiferae*, somewhat degraded without becoming ruderal sensu stricto. Despite multiple and intense subsequent sampling, no other specimens of this species have been located.

The habitat where it was located coincides with that designated by MONSERRAT et al. (2012), wooded area with the presence of phanerophytes, and the presence of imagos between May and July (fig. 6), at altitudes between 500 and 800 masl. The capture time was at 16:29 with a temperature of 29ºC.

Provincial novelty for Ourense and Autonomous Community of Galicia (map 5)

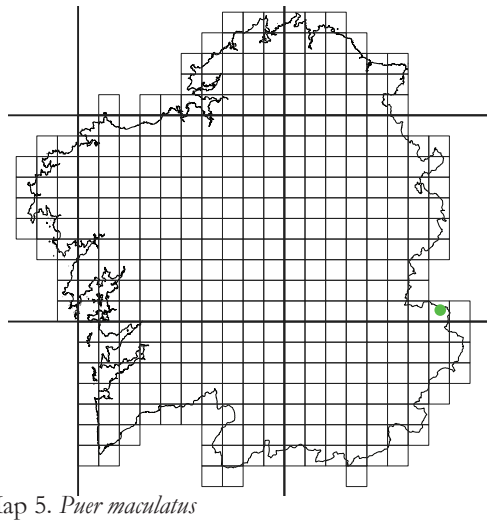

Mapa/Map 5. *Puer maculatus*

Discussion

At least in *Libelloides longicornis* there is a trend in reducing its known historical distribution, PINO-PÉREZ cites its disappearance in coastal areas by their anthropization, we also see it in records of the coast of A Coruña, where in recent visits the areas where it was initially located, no specimens were detected.

The flight season of *L. baeticus*, *coccajus* and *hispanicus* is similar, with the same pattern of emergence and abundance. *L longicornis* presents its peak of maximum abundance in July, but after analyzing the data, the prolongation of its presence in August and September occurs in coastal areas and remarkably thermophilic inland and at low altitude (Fig. 7)

Libelloides baeticus, *Libelloides longicornis* and *Libelloides hispanicus* share habitat and flight period, and *L. coccajus* has only flight sympatric with *L. hispanicus*, attributable to the restricted area of its presence and short flight period.

prodúcese en zonas costeiras e notablemente termófilas do interior e con baixa altitude (fig. 7)

Libelloides baeticus, *Libelloides longicornis* e *Libelloides hispanicus* comparten hábitat e época de voo. *L. coccajus* só ten voo simpátrico con *L. hispanicus*, atribuíble ó restrinxido da súa área de presencia e corto período de voo.

AGRADECEMENTOS

A Juan Pino Pérez con clarexar con celeridade e precisión un par de dúbidas do seu traballo, así como fornecernos de novos rexistros, tamén a Fernando Prieto Piloña e Víctor Monserrat pola remisión de bibliografía. A Brais Rey Noya por revisar a tradución ó inglés. Igualmente ós revisores polas melloras propostas.

Non podemos esquecer nin deixar de agradecer a aqueles que forneceron datos e contribuíron a completar a distribución destas especies: José Antonio Acuña, Isabel Álvarez Balvís, José Luis Álvarez Gándara, Belén Amarante Rodríguez, Jonatán Antúnez, Xosé Bergantiños Rodríguez, Ángel Blázquez Caselles, Vítor Xosé Cabaleiro Barroso, José Luis Calleiras, Isabel Cid Rivero, Carlos Cortizo Amaro, Francisco Docampo Barrueco, Julio Eiroa, Marcos Freán Hernández (autor da fotografía da posta de *Libelloides longicornis*), Víctor Garretas, Carlos Guerra Vilariño, Santiago Monteagudo Campos, Jorge Núñez, Alejandro Ocampo Lorenzo, Celia Paradelo Rodríguez, Fernando Prieto Piloña, Manuel Rodríguez, Afonso Salvador Rodríguez González, Anxos Romeo Barreiro, Rafael Salvadores Ramos, Tito Salvadores Ramos e Marcos Veiga Bautista. Sen estas colaboracións o traballo tería quedado moi minguado.

ACKNOWLEDGEMENT

To Juan Pino Pérez who clarified quickly and accurately a couple of doubts about his work, as well as providing us with new records, also to Fernando Prieto Piloña and Víctor Monserrat for the submission of bibliography. To Brais Rey Noya for the English revision. We cannot forget or stop thanking those who provided data and contributed to complete the distribution of these species: José Antonio Acuña, Isabel Álvarez Balvís, José Luis Álvarez Gándara, Belen Amarante Rodríguez, Jonatan Antúnez, Xosé Bergantiños Rodríguez, Ángel Blázquez Caselles, Vítor Xosé Cabaleiro Barroso, José Luis Calleiras, Isabel Cid Rivero, Carlos Cortizo Amaro, Francisco Docampo Barrueco, Julio Eiroa, Marcos Freán Hernández (egg laying *Libelloides longicornis* photographer), Víctor Garretas, Carlos Guerra Vilariño, Santiago Monteagudo Campos, Jorge Núñez, Alejandro Ocampo Lorenzo, Celia Paradelo Rodríguez, Fernando Prieto Piloña, Manuel Rodríguez, Afonso Salvador Rodríguez González, Anxos Romeo Barreiro, Rafael Salvadores Ramos, Tito Salvadores Ramos and Marcos Veiga Bautista. Without these collaborations the work would have been greatly diminished.

Bibliografía / References

AISTLEITNER, E. 2019. Schmetterlingshafte der Westpalaearktis –faunistische und phaenologische Aufzeichnungen und Anmerkungen (Neuropterida, Planipennia, Ascalaphidae). Mitt. Münch. Ent. Ges. 109: 117-137

FULGOSIO, F. 1867. Crónica de la provincia de Pontevedra. 97 pp.

LÓPEZ SEOANE, V. 1866. Reseña de la historia natural de Galicia. Imprenta de Soto Freire. 66 pp.

LUCAS, W. J. 1906. Neuroptera and Trichoptera taken by Dr T. A. Chapman in Spain 1906. Entomologist, 39, 276-277.

MONTSERRAT, V.J. 1978. Contribución al conocimiento de los neurópteros de Orense (Neu. Planipennia). Boln. Asoc. esp. Ent., 2: 169-184.

MONTSERRAT, V.J. 1981. Sobre los neurópteros ibéricos (III) (Neuroptera, Planipennia). Boletín de la Asociación Española de Entomología 4: 151-156.

MONTSERRAT, V.J. 1985a. Contribución al conocimiento de los Neurópteros de Lugo. Trab. Compostel. Biol., 12: 87-98.

MONTSERRAT, V.J. 1985b. Nuevos datos sobre los Myrmeleontoidea ibéricos (Neur., Plan., Myrmeleonidae, Ascalaphidae, Nemopteridae). Actas II Congr. ibér. Entom. Bolm. Soc. port. Ent., supl. 1(2): 475-489.

MONTSERRAT, V.J. 1986. Sobre los neurópteros ibéricos (IV) (Neur.). Boln. Asoc. esp. Ent., 10: 95-105.

MONTSERRAT, V.J.; Acevedo, V. J. , Triviño, V. 2012. Los ascaláfidos de la Península Ibérica y Baleares (Insecta: Neuroptera: Ascalaphidae). Heteropterus Rev. Entomol. 12(1): 33-58.

MONTSERRAT, V.J.; Badano, D. & Acevedo, F. 2014. Nuevos datos de ascaláfidos para la Península Ibérica, con una nueva especie para la fauna europea (Insecta: Neuropterida: Neuroptera: Ascalaphidae). Heteropterus Rev. Entomol. 14(2): 147-167.

MONTSERRAT, V.J. & TRIVIÑO, V. 2013. Atlas de los neurópteros de la peninsula Ibérica e Islas Baleares (Insecta, Neuroptera: Magaloptera, Rhaphidioptera, Planipennia). 154 pp.

MURGUÍA, M. 1865. Historia de Galicia, Tomo I 418-432. Imprenta Soto Freire.

NAVÁS, L. 1916. Excursiones por el norte de España. Asoc. esp. Progr. Cienc., (Valladolid), sección 4, 6: 161-179.

NAVÁS, L. 1922. Nota. Bol. Soc. Ent. Esp., V, (5): 69.

NAVÁS, L. 1924. Mis excursiones entomológicas del verano de 1924. Brotêria (Ser. Zool.), 21: 115-150.

NAVÁS, L. 1924 Sinopsis de los neurópteros (Ins.) de la Península Ibérica. Memorias de la Sociedad Ibérica de Ciencias Naturales 4: 1-150.

PINO-PÉREZ, J.J. 2018. Algunos neurópteros (Neuroptera: Ascalaphidae y Nemopteridae) de la colección de artrópodos de Lourizán (Pontevedra, NO España). Bol. Biga 16: 69-72.

REDONDO, V. M. 1991. Nota sobre un neuróptero nuevo para la Península Ibérica. (Neurop. Ascalaphidae) Zapateri Revta. aragon. ent., 1 (1): 43

REY-MUÑIZ. 2017. Comparativa entre Atlas representados mediante UTM con diferentes Datum. Braña 15: 18-21.

Relación de citas / Records list *Libelloides baeticus*

Item	Data	Tipo habitat	Concello	Provincia	Altitude	UTM 1x1 km	exemplares	Leg.	Det. / bibliografía
Item	Date	Habitat	Council	Province	Altitude	UTM 1x1 km	nº specimens	Leg.	Det.
	02/07/1906		Carballeda de Valdeorras	Ourense		29TPG89	1	Chapman	LUCAS (1906)
	05/07/1906		Carballeda de Valdeorras	Ourense		29TPG89	1	Chapman	MONSERRAT *et al.* (2014)
	15/08/1977	3.1.1. Bosques de frondosas	Celanova	Ourense	400	29TNG8572	1		MONSERRAT (1978)
	12/07/1984		Ribas de Sil	Lugo	340	29TPG4596	1		MONSERRAT (1985)
ABIGA 40988 (LOU-Arthr 40988)	09/07/1988		Rubiá	Ourense	728	29TPH7703	1	J.J. Pino & C. López-Vaamonde	PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40989 (LOU-Arthr 40989)	09/07/1988		Rubiá	Ourense	743	29TPH7703	1	J.J. Pino & C. López-Vaamonde	PINO PÉREZ (2018)
	15/06/1998	2.3.1. Pradarías	Rubiá	Ourense	600	29TPH7803	1	Carlos Cortizo Amaro	Suso Requejo Camiña
	17/05/2004		Rubiá	Ourense		29TPH7803		Francisco Docampo Barrueco	Francisco Docampo Barrueco
	18/05/2004		Rubiá	Ourense		29TPH7803		Francisco Docampo Barrueco	Francisco Docampo Barrueco
ABIGA 23 (LOU-Arthr 23)	27/05/2004		O Barco de Valdeorras	Ourense	537	29TPH6400	1	R. Pino, J.J. Pino & A. Pino-Cancelas	PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 31 (LOU-Arthr 31)	27/05/2004		O Barco de Valdeorras	Ourense	537	29TPH6400	1	R. Pino, J.J. Pino & A. Pino-Cancelas	PINO PÉREZ (2018)
	29/05/2004		Rubiá	Ourense	510	29TPH7705		Francisco Docampo Barrueco	Francisco Docampo Barrueco
XLRM(004061)4061	12/06/2005		O Bolo	Ourense	510	29TPG5388	11	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(004062)4062	12/06/2005		O Bolo	Ourense	510	29TPG5388	11	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(004063)4063	12/06/2005		O Bolo	Ourense	510	29TPG5388	11	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(004647)4647	10/06/2006		Vilardevós	Ourense	830	29TPG4939	3	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	05/05/2007	2.3.1. Pradarías	Rubiá	Ourense	800	29TPH7803	1	Belen Amarante Rodríguez	Suso Requejo Camiña
	19/05/2007		Rubiá	Ourense		29TPH7803		Francisco Docampo Barrueco	Francisco Docampo Barrueco
	29/06/2008		Manzaneda	Ourense	700	29TPG4983	1		Suso Requejo Camiña
	01/05/2009		Rubiá	Ourense	470	29TPH7705	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	null
	01/05/2009		Rubiá	Ourense	650	29TPH7803	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	null
	10/05/2009	2.3.1. Pradarías	Rubiá	Ourense	800	29TPH7803	1	Celia Paradelo Rodriguez y Carlos Guerra Vilariño	Suso Requejo Camiña
	26/05/2009		Pobra de Trives	Ourense		29TPG4788	1	Carlos Cortizo Amaro	Suso Requejo Camiña
ABIGA 40991 (LOU-Arthr 40991)	27/05/2009		O Barco de Valdeorras	Ourense	475	29TPH6400	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 1994 (LOUArthr 1994)	20/06/2009		Quiroga	Lugo	302	29TPG4795	1	R. Pino, J.J. Pino, F.J. Silva-Pando, J.L. Camaño, A. Pino-Cancelas & R. Pino	PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 1918 (LOU-Arthr 1918)	20/06/2009		Quiroga	Ourense	302	29TPG4795	1	R. Pino, J.J. Pino & A. Pino-Cancelas	PINO PÉREZ (2018)
	27/06/2009		Rubiá	Ourense	900	29TPH6908	1	Víctor Garretas - Ángel Blázquez	Víctor Garretas - Ángel Blázquez
	28/06/2009		O Barco de Valdeorras	Ourense	850	29TPG6395	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	30/05/2010		Rubiá	Ourense	675	29TPH7704	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	Suso Requejo Camiña
	30/05/2010		Rubiá	Ourense	470	29TPH7705	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	Suso Requejo Camiña
	02/06/2010		Folgoso do Courel	Lugo	942	29TPH5818	1	José Luis Alvarez Gándara	Suso Requejo Camiña
XLRM(024883)	08/05/2011	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	553	29TPH7803	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
	14/05/2011		Rubiá	Ourense	570	29TPH7802	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	Suso Requejo Camiña
XLRM(024955)	15/05/2011	3.1.1. Bosques de frondosas	Ribas de Sil	Lugo	269	29TPG4794	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(024956)	15/05/2011	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Carballeda de Valdeorras	Ourense	584	29TPG7595	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(024957)	15/05/2011	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Carballeda de Valdeorras	Ourense	572	29TPG7595	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(024958)	15/05/2011	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Carballeda de Valdeorras	Ourense	505	29TPG7694	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(028367)	26/05/2013	2.3.1. Pradarías	Rubiá	Ourense		29TPH7703	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(028368)	26/05/2013	2.3.1. Pradarías	Rubiá	Ourense		29TPH7703	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(028431)	08/06/2013		Rubiá	Ourense	523	29TPH7705	1	Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(028691)	24/06/2013	3.1.1. Bosques de frondosas	Rubiá	Ourense	612	29TPH7705	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(028692)	24/06/2013	3.1.1. Bosques de frondosas	Rubiá	Ourense	693	29TPH7705	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(028773)	30/06/2013	3.2.2. Landas e matogueiras	Rubiá	Ourense	667	29TPH7705	1	Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(031449)	03/05/2014	3.1.1. Bosques de frondosas	Rubiá	Ourense	508	29TPH7705	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(035099)	10/05/2015	2.3.1. Pradarías	Rubiá	Ourense	704	29TPH7703	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(040838)	07/05/2017	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	729	29TPH7107	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(040897)	07/05/2017	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	780	29TPH7107	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(040901)	07/05/2017	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	789	29TPH7107	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(040916)	07/05/2017	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	782	29TPH7107	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(040933)	07/05/2017	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	780	29TPH7207	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(040939)	07/05/2017	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	776	29TPH7207	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(040954)	07/05/2017	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	710	29TPH7307	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(040984)	07/05/2017	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	651	29TPH7704	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(041061)	21/05/2017	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	795	29TPH7506	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(041078)	21/05/2017	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	809	29TPH7506	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(041337)	04/06/2017	3.1.1.1.1. Perennifolias esclerófilas e aciñeiras;	Sobrado	León	788	29TPH7606	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045177)	17/05/2018	2.3.1. Pradarías	Rubiá	Ourense	448	29TPH7304	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045290)	20/05/2018	2.3.1. Pradarías	Rubiá	Ourense	527	29TPH7205	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045312)	20/05/2018	3.2. Espazos de vexetación arbustiva e/ou herbácea;	Rubiá	Ourense	529	29TPH7206	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045353)	20/05/2018	3.2.2. Landas e matogueiras	Rubiá	Ourense	610	29TPH7106	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045361)	20/05/2018	3.2.2. Landas e matogueiras	Rubiá	Ourense	630	29TPH7106	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045466)	27/05/2018	3.2.2. Landas e matogueiras	Rubiá	Ourense	620	29TPH7405	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045479)	27/05/2018	3.2.2. Landas e matogueiras	Rubiá	Ourense	629	29TPH7405	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045528)	27/05/2018	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	812	29TPH7506	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045550)	27/05/2018	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	836	29TPH7506	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045567)	27/05/2018	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	856	29TPH7406	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045598)	27/05/2018	3.1.1. Bosques de frondosas	Rubiá	Ourense	435	29TPH7303	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045604)	27/05/2018	3.2.2. Landas e matogueiras	Rubiá	Ourense	540	29TPH7404	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045649)	27/05/2018	3.1.1. Bosques de frondosas	Rubiá	Ourense	577	29TPH7404	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045653)	27/05/2018	3.2.3.2. Matogueiras subarbustivas ou arbustivas moi pouco densas;	Rubiá	Ourense	567	29TPH7504	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045724)	17/06/2018	3.2.1.2. Outros pastizais	Rubiá	Ourense	784	29TPH7506	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045744)	17/06/2018	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Rubiá	Ourense	840	29TPH7506	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045808)	17/06/2018	3.2.1.2. Outros pastizais	Rubiá	Ourense	799	29TPH7207	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045864)	17/06/2018	3.1.1. Bosques de frondosas	Rubiá	Ourense	666	29TPH7406	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	15/06/2019		Rubiá	Ourense	660	29TPH7803	2	Alejandro Ocampo Lorenzo	Suso Requejo Camiña

Relación de citas / Records list *Libelloides hispanicus*

Item	Data	Tipo habitat	Concello	Provincia	Altitude	UTM 1x1 km	exemplares	Leg.	Det. / bibliografía
Item	Date	Habitat	Council	Province	Altitude	UTM 1x1 km	nº specimens	Leg.	Det.
	01/06/1921		A Fonsagrada	Lugo		29TPH57	1		NAVÁS (1922)
	03/06/1921		A Fonsagrada	Lugo		29TPH57	1	Navas-MNCN	MONSERRAT (1986)
	09/06/1921		A Fonsagrada	Lugo		29TPH57	1	Navas-MNCN	MONSERRAT (1986)
	10/06/1921		A Fonsagrada	Lugo		29TPH57	1	Navas-MNCN	MONSERRAT (1986)
	09/06/1975		Folgoso do Courel	Lugo		29TPH52	1	Francisco Novoa Docet	MONSERRAT (1985b)
	30/06/1977	2.3.1. Pradarías	Montederramo	Ourense	880	29TPG2086	1		MONSERRAT (1978)
	30/06/1977	3.2.1.2. Outros pastizais	Chandrexa de Queixa	Ourense	940	29TPG3379	1		MONSERRAT (1978)
	04/07/1977	2.3.1. Pradarías	Viana do Bolo	Ourense	700	29TPG5465	1		MONSERRAT (1978)
	04/07/1977	2.3.1. Pradarías	Esgos	Ourense	700	29TPG0985	2		MONSERRAT (1978)
	04/07/1993		Folgoso do Courel	Lugo	1300	29TPH51	2	Fernánde Vidal	AISTLEITNER (2019)
	15/06/1998		Trandeiras	Ourense	670	29TPG1062	1	Rafael Salvadores Ramos	Suso Requejo Camiña
	16/06/2002		Chandrexa de Queixa	Ourense		29TPG3280		Francisco Docampo Barrueco	Francisco Docampo Barrueco
XLRM(003322)3322	30/05/2004		Calvos de Randin	Ourense	911	29TNG9447	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(003326)3326	30/05/2004		Calvos de Randin	Ourense	879	29TNG9339	11	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(003327)3327	30/05/2004		Calvos de Randin	Ourense	879	29TNG9339	11	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(003328)3328	30/05/2004		Calvos de Randin	Ourense	879	29TNG9339	11	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	24/06/2004		Cervantes	Lugo	1000	29TPH7146	1	Fernando Prieto Piloña	Suso Requejo Camiña
ABIGA 40965 (LOU-Arthr 40965)	17/06/2005		A Veiga	Ourense	1164	29TPG7580	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40997 (LOU-Arthr 40997)	16/07/2005		Cervantes	Lugo	1656	29TPH7848	1		PINO PÉREZ (2018)
XLRM(004634)4634	10/06/2006		Riós	Ourense	677	29TPG4145	3	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(016865)	03/06/2007	3.1.1. Bosques de frondosas	Verea	Ourense	609	29TNG8762	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	05/06/2007		Chandrexa de Queixa	Ourense	740	29TPG3686	1	Carlos Cortizo Amaro	Suso Requejo Camiña
	14/06/2008		Folgoso do Courel	Lugo	850	29TPH5818	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	20/06/2008		Celanova	Ourense	817	29TNG8659	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	30/05/2009		Rairiz de Veiga	Ourense	614	29TNG9455	1	José Luis Calleiras	Suso Requejo Camiña
	13/06/2009		Folgoso do Courel	Lugo	1250	29TPH5620	1	José Antonio Acuña	Suso Requejo Camiña
	15/06/2009		Xinzo de Limia	Ourense	670	29TPG1062	1	Rafael Salvadores Ramos	Suso Requejo Camiña
	20/06/2009		Folgoso do Courel	Lugo	900	29TPH5322	1	José Luis Alvarez Gándara	Suso Requejo Camiña
	21/06/2009		Folgoso do Courel	Lugo	950	29TPH5818	1	José Luis Alvarez Gándara	Suso Requejo Camiña
XLRM(005836)5836	05/07/2009	3.1.1. Bosques de frondosas	O Corgo	Lugo	414	29TPH2355	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(023236)	16/05/2010	3.1.1.1. Perennifolias e aciñeiras	Quiroga	Lugo	268	29TPH3605	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(023237)	16/05/2010	3.2.2. Landas e matogueiras	Vilamartín de Valdeorrás	Ourense	633	29TPH6000	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(023448)	13/06/2010	4.1.1. Zonas húmidas e zonas pantanosas	A Gudiña	Ourense	914	29TPG5852	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	20/06/2010		Becerreá	Lugo	370	29TPH5749	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	20/06/2010		Becerreá	Lugo	370	29TPH5750	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	20/06/2010		Cervantes	Lugo	785	29TPH6949	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	20/06/2010		Cervantes	Lugo	740	29TPH6950	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	20/06/2010		Cervantes	Lugo	833	29TPH7049	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
XLRM(006012)6012	20/06/2010	2.3.1. Pradarías	Folgoso do Courel	Lugo	874	29TPH5419	3	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(023527)	20/06/2010	2.3.1. Pradarías	Folgoso do Courel	Lugo	885	29TPH5419	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
ABIGA 40966 (LOU-Arthr 40966)	14/05/2011		A Veiga	Ourense	1159	29TPG7580	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40967 (LOU-Arthr 40967)	14/05/2011		A Veiga	Ourense	1159	29TPG7580	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40968 (LOU-Arthr 40968)	14/05/2011		A Veiga	Ourense	1190	29TPG7580	1		PINO PÉREZ (2018)
XLRM(025123)	29/05/2011	3.2.2. Landas e matogueiras	Monterrei	Ourense	509	29TPG2845	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
	01/06/2011		A Gudiña	Ourense	1045	29TPG5856	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	Suso Requejo Camiña
XLRM(025244)	12/06/2011	2.3.1. Pradarías	Vila de Cruces	Pontevedra	277	29TNH6943	4	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(028693)	24/06/2013	1.3 .2. Entulleiras e vertedoiros	Pantón	Lugo	501	29TPH0705	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(028694)	24/06/2013	2.3.1. Pradarías	Pantón	Lugo	512	29TPH0705	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(028887)	07/07/2013	3.2. Espazos de vexetación arbustiva e/ou herbácea;	Cervantes	Lugo	1368	29TPH7445	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
	03/06/2014	4.1.1. Zonas húmidas e zonas pantanosas	A Pobra de Brollón	Lugo	412	29TPH3117	2	Jorge Nuñez	Suso Requejo Camiña
XLRM(007140)7131	08/06/2014	3.2.2. Landas e matogueiras	Folgoso do Courel	Lugo	1214	29TPH5520	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(007143)7134	08/06/2014		Folgoso do Courel	Lugo	1303	29TPH5620	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(032012)	08/06/2014	3.1.1. Bosques de frondosas	Folgoso do Courel	Lugo	1303	29TPH5619	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(032707)	15/07/2014		Pedrafita do Cebreiro	Lugo	1351	29TPH5928	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(032820)	16/07/2014	2.3.1. Pradarías	Xunqueira de Espadanedo	Ourense	672	29TPG1084	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	29/05/2015	3.2.2. Landas e matogueiras	A Pobra de Brollón	Lugo	770	29TPH3617	1	Jorge Nuñez	Suso Requejo Camiña
	30/05/2015	2.3.1. Pradarías	Baños de Molgas	Ourense	515	29TPG1078	1	Julio Eiroa	Suso Requejo Camiña
XLRM(035628)	27/06/2015	3.2.2. Landas e matogueiras	A Veiga	Ourense	1367	29TPG7579	6	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(035629)	27/06/2015	2.3.1. Pradarías	A Veiga	Ourense	1445	29TPG7579	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
ABIGA 40969 (LOU-Arthr 40969)	28/06/2015		A Veiga	Ourense	1187	29TPG7680	1		PINO PÉREZ (2018)
XLRM(037643)	04/06/2016	2.3.1. Pradarías	Cervantes	Lugo	907	29TPH7246	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(037751)	12/06/2016		Folgoso do Courel	Lugo	1000	29TPH5421	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(037891)	19/06/2016	3.1.2.1. Piináceas	Folgoso do Courel	Lugo	1004	29TPH5421	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(037892)	19/06/2016	4.1.1. Zonas húmidas e zonas pantanosas	Folgoso do Courel	Lugo	960	29TPH5421	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
ABIGA 40970 (LOU-Arthr 40970)	24/06/2016		Montederramo	Ourense	1245	29TPG2376	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40971 (LOU-Arthr 40971)	24/06/2016		Montederramo	Ourense	1205	29TPG2376	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40972 (LOU-Arthr 40972)	16/05/2017		Monterrei	Ourense	637	29TPG2248	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40977 (LOU-Arthr 40973)	16/05/2017		Monterrei	Ourense	637	29TPG2248	1		PINO PÉREZ (2018)
	16/05/2017	2.3.1. Pradarías	Verín	Ourense	455	29TPG3535		Juan Pino & Rubén Pino	Juan Pino & Rubén Pino
	25/05/2017	3.2.2. Landas e matogueiras	A Pobra de Brollón	Lugo	816	29TPH3618	1	Jorge Nuñez	Suso Requejo Camiña
XLRM(045371)	20/05/2018	3.2.2. Landas e matogueiras	Rubiá	Ourense	608	29TPH7007	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	31/05/2018	2.3.1. Pradarías	A Pobra de Brollón	Lugo	625	29TPH3617	1	Jorge Nuñez	Suso Requejo Camiña
XLRM(045809)	17/06/2018	3.2.1.2. Outros pastizais	Rubiá	Ourense	799	29TPH7207	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	12/07/2018		Folgoso do Courel	Lugo	900	29TPH5322		Francisco Docampo Barrueco	Francisco Docampo Barrueco
XLRM(046259)	22/07/2018	2.3.1. Pradarías	Navia de Suarna	Lugo	794	29TPH6265	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(046771)	29/07/2018	4.1.1. Zonas húmidas e zonas pantanosas	Cervantes	Lugo	1385	29TPH7339	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(048990)	12/05/2019	2.3.1. Pradarías	Laza	Ourense	532	29TPG2858	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(049013)	12/05/2019	3.2.2. Landas e matogueiras	Laza	Ourense	544	29TPG2857	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	13/05/2019		Baños de Molgas	Ourense	512	29TPG0977	1	Isabel Cid Rivero	Suso Requejo Camiña
XLRM(049322)	26/05/2019	2.3.1. Pradarías	Pedrafita	Lugo	1014	29TPH5824	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(049596)	16/06/2019	2.3.1. Pradarías	Samos	Lugo	1161	29TPH4525	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	16/06/2019		Folgoso do Courel	Lugo	1300	29TPH5619	2	Anxos Romeo Barreiro	Suso Requejo Camiña
	16/06/2019		Folgoso do Courel	Lugo	1300	29TPH5619		Jonatan Antúnez	Suso Requejo Camiña
	29/06/2019	2.3.1. Pradarías	Carballeda de Valdeorras	Ourense	1815	29TPG8588	3	Juan Pino & Rubén Pino	Juan Pino & Rubén Pino
XLRM(049800)	21/07/2019	3.2.3.1. Grandes formacións de matogueira densa ou medianamente densa;	Lobios	Ourense	1145	29TNG6929	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz

Relación de citas / Records list *Libelloides longicornis*

Item	Data	Tipo habitat	Concello	Provincia	Altitude	UTM 1x1 km	exemplares	Leg.	Det. / bibliografía
Item	Date	Habitat	Council	Province	Altitude	UTM 1x1 km	nº specimens	Leg.	Det.
	18/06/1906		Vigo	Pontevedra		29TNG27	1	Chapman	LUCAS (1906)
	23/06/1906		Vigo	Pontevedra		29TNG27	1	Chapman	MONSERRAT *et al.* (2014)
	02/07/1906		Carballeda de Valdeorras	Ourense		29TPG89	1	Chapman	LUCAS (1906)
	19/07/1906		Pontevedra	Pontevedra		29TNG29	1	Chapman	LUCAS (1906)
	28/06/1915		Tui	Pontevedra		29TNG25	1		NAVÁS (1916)
	20/07/1969		Bueu	Pontevedra		29TNG18	1	Francisco Novoa Docet	MONSERRAT (1985b)
	01/08/1971		Cortegada	Ourense		29TNG67	1	C Vázquez	MONSERRAT (1985b)
	20/07/1975		Cualedro	Ourense		29TPG15	2	J. Yáñez	MONSERRAT (1981)
	30/06/1977	2.3.1. Pradarías	Montederramo	Ourense	880	29TPG2086	1		MONSERRAT (1978)
	30/06/1977	3.2.1.2. Outros pastizais	Chandrexa de Queixa	Ourense	940	29TPG3379	5		MONSERRAT (1978)
	30/06/1977	3.1.2.1. Pináceas	Nogueira de Ramuin	Ourense	230	29TPH0501	3		MONSERRAT (1978)
	04/07/1977	2.3.1. Pradarías	Viana do Bolo	Ourense	700	29TPG5465	2		MONSERRAT (1978)
	13/08/1977	3.1.2.1. Pináceas	Cualedro	Ourense	840	29TPG2051	1		MONSERRAT (1978)
	14/08/1977	3.1.2.1. Pináceas	Cualedro	Ourense	840	29TPG2051	7		MONSERRAT (1978)
	15/08/1977	3.1.1. Bosques de frondosas	Celanova	Ourense	400	29TNG8572	8		MONSERRAT (1978)
ABIGA 40974 (LOU-Arthr 40974)	04/07/1982		Cangas	Pontevedra	8	29TNG1179	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40975 (LOU-Arthr 40975)	04/07/1982		Cangas	Pontevedra	8	29TNG1179	1	J.J. Pino & R. Pino	PINO PÉREZ (2018)
	10/07/1984		O Saviñao	Lugo	520	29TPH0918	8		MONSERRAT (1985)
	10/07/1984		Outeiro de Rei	Lugo	400	29TPH1371	1		MONSERRAT (1985)
	12/07/1984		Ribas de Sil	Lugo	340	29TPG4596	3		MONSERRAT (1985)
	12/07/1984		Folgoso do Courel	Lugo	920	29TPH4714	10		MONSERRAT (1985)
ABIGA 40976 (LOU-Arthr 40976)	09/07/1988		Rubiá	Ourense	728	29TPH7703	1	J.J. Pino & C. López-Vaamonde	PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40977 (LOU-Arthr 40977)	09/07/1988		Rubiá	Ourense	743	29TPH7703	1	J.J. Pino & C. López-Vaamonde	PINO PÉREZ (2018)
XLRM(000843)843	12/07/1992	2.3.1. Pradarías	Avión	Ourense	656	29TNH5800	6	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	12/07/1992		Beariz	Ourense		29TNH5602	1	Francisco Docampo Barrueco	Francisco Docampo Barrueco
	29/08/1996		Pazos de Borbén	Pontevedra		29TNG4085	2	R. Outerelo	MONSERRAT *et al.* (2012)
XLRM(002012)2012	15/07/2001		Cerdedo	Pontevedra	320	29TNH4509	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(004060)4060	12/06/2005		O Bolo	Ourense	510	29TPG5388	4	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(004216)4216	03/07/2005		A Gudiña	Ourense	998	29TPG4762	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(004924)4925	25/07/2006		A Mezquita	Ourense	906	29TPG6048	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(005229)5229	24/06/2007		Viana do Bolo	Ourense	948	29TPG5462	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(005272)5272	29/06/2007		Vilariño de Conso	Ourense	1353	29TPG4573	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
ABIGA 40982 (LOU-Arthr 40982)	05/07/2007		Vilariño de Conso	Ourense	1350	29TPG4474	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40978 (LOU-Arthr 40978)	05/07/2007		Vilariño de Conso	Ourense	1348	29TPG4474	1		PINO PÉREZ (2018)
XLRM(005357)5357	13/07/2007		Negueira de Muñiz	Lugo	634	29TPH7281	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	20/07/2007		Coirós	A Coruña	300	29TNH6887	1	Belen Amarante Rodríguez	Suso Requejo Camiña
	24/06/2008		Cospeito	Lugo	398	29TPH1683	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	null
XLRM(005626)5626	29/06/2008		Carnota	A Coruña	43	29TMH8845	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	20/06/2009		Folgoso do Courel	Lugo	980	29TPH5819	1	José Luis Alvarez Gándara	Suso Requejo Camiña
	27/06/2009		Rubiá	Ourense	900	29TPH6908	3	Víctor Garretas - Ángel Blázquez	Víctor Garretas - Ángel Blázquez
	28/06/2009		O Barco de Valdeorras	Ourense	850	29TPG6395	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
XLRM(005824)5824	28/06/2009		O Barco de Valdeorras	Ourense	921	29TPG6394	4	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	02/07/2009		Mesía	A Coruña	480	29TNH6671	1	Rafael y Tito Salvadores Ramos	null
	02/07/2009		Vilasantar	A Coruña	520	29TNH7071	1	Rafael y Tito Salvadores Ramos	null
XLRM(021607)	11/07/2009	2.3.1. Pradarías	Lugo	Lugo	500	29TPH1854	3	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(021606)	11/07/2009	2.3.1. Pradarías	A Peroxa	Ourense	465	29TNG9999	7	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(005888)5888	14/07/2009		Forcarei	Pontevedra	766	29TNH5716	2	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(022265)	02/08/2009	3.2.2. Landas e matogueiras	Lobios	Ourense	1108	29TNG7134	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	20/06/2010		A Mezquita	Ourense	1070	29TPG5957	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	Suso Requejo Camiña
	20/06/2010		A Mezquita	Ourense	1065	29TPG6057	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	Suso Requejo Camiña
XLRM(023660)	30/06/2010	3.2.2. Landas e matogueiras	Padrenda	Ourense	741	29TNG6861	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muniz	Xosé Lois Rey Muñiz
ABIGA 11498 (LOU-Arthr 11498)	03/07/2010		Melide	A Coruña	420	29TNH8348	1	R. Pino & F.J. Silva-Pando	PINO PÉREZ (2018)
	10/07/2010		A Mezquita	Ourense	1050	29TPG5956	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	Suso Requejo Camiña
	10/07/2010		A Mezquita	Ourense	1053	29TPG6056	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	Suso Requejo Camiña
XLRM(023921)	01/08/2010	2.3.1. Pradarías	A Veiga	Ourense	1457	29TPG7579	3	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(025364)	19/06/2011	1.3 .2. Entulleiras e vertedoiros	Dozón	Pontevedra	667	29TNH7516	3	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(025426)	23/06/2011	3.2.2. Landas e matogueiras	Porto do Son	A Coruña	135	29TMH9927	2	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	10/07/2011		Sober	Lugo	345	29TPG2596	1	Santiago Monteagudo Campos	Suso Requejo Camiña
XLRM(006975)6973	03/08/2013	3.2.2. Landas e matogueiras	Cervantes	Lugo	1933	29TPH7643	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(032575)	14/07/2014	3.2.2. Landas e matogueiras	Vilariño de Conso	Ourense	1357	29TPG4474	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(032576)	14/07/2014	2.3.1. Pradarías	A Gudiña	Ourense	1053	29TPG5258	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(032708)	15/07/2014	2.3.1. Pradarías	Pedrafita do Cebreiro	Lugo	1156	29TPH6124	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
ABIGA 40983 (LOU-Arthr 40983)	06/06/2015		Oímbra	Ourense	371	29TPG2737	1		PINO PÉREZ (2018)
XLRM(035432)	06/06/2015	2.3.1. Pradarías	Cualedro	Ourense	689	29TPG1540	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
	08/06/2015		A Fonsagrada	Lugo	250	29TPH6771	1	Alejandro Ocampo Lorenzo	Suso Requejo Camiña
ABIGA 40984 (LOU-Arthr 40984)	28/06/2015		A Veiga	Ourense	1187	29TPG7680	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40986 (LOU-Arthr 40986)	28/06/2015		A Veiga	Ourense	1187	29TPG7680	1		PINO PÉREZ (2018)
	25/06/2016		Outeiro de Rei	Lugo	387	29TPH1378	1	Anxos Romeo Barreiro	Suso Requejo Camiña
	05/07/2016		Pontevedra	Pontevedra	5	29TNH2900	1	Vítor Xosé Cabaleiro Barroso	Suso Requejo Camiña
ABIGA 40985 (LOU-Arthr 40985)	10/07/2016		A Veiga	Ourense	1185	29TPG7680	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40995 (LOU-Arthr 40995)	04/09/2016		Ribadavia	Ourense	68	29TNG7081	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40996 (LOU-Arthr 40996)	04/09/2016		Ribadavia	Ourense	68	29TNG7081	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40987 (LOU-Arthr 40987)	10/06/2017		A Mezquita	Ourense	1011	29TPG6550	1		PINO PÉREZ (2018)
ABIGA 40979 (LOU-Arthr 40979)	10/06/2017		A Veiga	Ourense	1159	29TPG7580	1		PINO PÉREZ (2018)
	16/06/2017	3.2.2. Landas e matogueiras	Navia de Suarna	Lugo	978	29TPH5560	1	Manuel Rodríguez	Suso Requejo Camiña
	19/06/2017	3.2.2. Landas e matogueiras	A Pobra de Brollón	Lugo	805	29TPH3618	1	Jorge Nuñez	Suso Requejo Camiña
	22/06/2018	3.2.2. Landas e matogueiras	Mos	Pontevedra	570	29TNG3475	1	Afonso Salvador Rodríguez González	Suso Requejo Camiña
	08/07/2018		Rábade	Lugo	410	29TPH1175	1	Anxos Romeo Barreiro	Suso Requejo Camiña
	12/07/2018		Folgoso do Courel	Lugo	900	29TPH5322	1	Francisco Docampo Barrueco	Francisco Docampo Barrueco
	23/07/2018	3.2.2. Landas e matogueiras	Silleda	Pontevedra	980	29TNH6016	2	Afonso Salvador Rodríguez González	Suso Requejo Camiña
	23/07/2018	4.1.1. Zonas húmidas e zonas pantanosas	Forcarei	Pontevedra	850	29TNH5917	2	Afonso Salvador Rodríguez González	Suso Requejo Camiña
	03/08/2018		Begonte	Lugo	452	29TPH0879	1	Anxos Romeo Barreiro	Suso Requejo Camiña
XLRM(049242)	26/05/2019	3.1.2.1. Pináceas	Pedrafita	Lugo	1375	29TPH5929	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(049609)	16/06/2019		San Xoán de Río	Ourense		29TPG3591	1	Isabel Álvarez Balvís, Marcos Freán Hernández	Xosé Lois Rey Muñiz
	21/06/2019		Cotobade	Pontevedra	25	29TNH3501	3	Vítor Xosé Cabaleiro Barroso	Suso Requejo Camiña
	24/06/2019		Cotobade	Pontevedra	355	29TNH4102	1	Vítor Xosé Cabaleiro Barroso	Suso Requejo Camiña
	15/07/2019		A Pontenova	Lugo	83	29TPJ4600	1		Suso Requejo Camiña
LOU-Arthr 51546	16/07/2019	3.2.2. Landas e matogueiras	A Mezquita	Ourense	1121	29TPG6753	1	Juan Pino & Rubén Pino	Juan Pino & Rubén Pino
LOU-Arthr 51447	16/07/2019	2.3.1. Pradarías	A Gudiña	Ourense	1262	29TPG6855	1	Juan Pino & Rubén Pino	Juan Pino & Rubén Pino
LOU-Arthr 51448	16/07/2019	2.3.1. Pradarías	A Gudiña	Ourense	1262	29TPG6855	1	Juan Pino & Rubén Pino	Juan Pino & Rubén Pino
	02/08/2019		Cotobade	Pontevedra	25	29TNH3501	1	Vítor Xosé Cabaleiro Barroso	Suso Requejo Camiña
	VII.1950		Pedrafita do Cebreiro	Lugo		29TPH52	1		MONSERRAT *et al.* (2012)
			Chandrexa de Queixa	Ourense		29TPG37	4	Legatario descoñecido. (M.N.H.N) col.	MONSERRAT (1986)
			Vigo	Pontevedra		29TNG27	1	Chapman	MONSERRAT *et al.* (2014)

Relación de citas / Records list *Libelloides coccajus*

Item	Data	Tipo habitat	Concello	Provincia	Altitude	UTM 1x1 km	exemplares	Leg.	Det. / bibliografía
Item	Date	Habitat	Council	Province	Altitude	UTM 1x1 km	nº specimens	Leg.	Det.
	09/06/1975		Folgoso do Courel	Lugo		29TPH52	1	Francisco Novoa Docet	MONSERRAT (1985b)
	04/07/1993		Folgoso do Courel	Lugo	1300	29TPH51	5	Fernández Rubio	AISTLEITNER (2019)
ABIGA 40992 (LOU-Arthr 40992)	31/05/2003		Samos	Lugo	709	29TPH4225	1		PINO PÉREZ (2018)
	06/06/2004		Folgoso do Courel	Lugo	980	29TPH5422	1	Carlos Cortizo Amaro	Suso Requejo Camiña
	12/05/2007		Folgoso do Courel	Lugo	750	29TPH5421	1	Xosé Bergantiños Rodríguez	null
	16/06/2007		Folgoso do Courel	Lugo	567	29TPH5122	1	José Luis Calleiras	Suso Requejo Camiña
	10/06/2008		Folgoso do Courel	Lugo	1100	29TPH4521	1		Suso Requejo Camiña
	14/06/2008		Folgoso do Courel	Lugo	850	29TPH5818	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	10/05/2009		Becerreá	Lugo	530	29TPH5145	1	Belen Amarante Rodríguez	Suso Requejo Camiña
	13/06/2009		Folgoso do Courel	Lugo	1250	29TPH5620	1	José Antonio Acuña	Suso Requejo Camiña
	20/06/2009		Folgoso do Courel	Lugo	980	29TPH5819	1	José Luis Alvarez Gándara	Suso Requejo Camiña
	21/06/2009		Folgoso do Courel	Lugo	950	29TPH5818	1	José Luis Alvarez Gándara	Suso Requejo Camiña
	22/05/2010		Folgoso do Courel	Lugo	670	29TPH5121	1	Marcos Veiga Bautista	Suso Requejo Camiña
	20/06/2010		Becerreá	Lugo	370	29TPH5749	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	20/06/2010		Becerreá	Lugo	370	29TPH5750	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	20/06/2010		Cervantes	Lugo	785	29TPH6949	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	20/06/2010		Cervantes	Lugo	740	29TPH6950	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
	20/06/2010		Cervantes	Lugo	833	29TPH7049	1	Suso Requejo Camiña	Suso Requejo Camiña
XLRM(006014)6014	20/06/2010	2.3.1. Pradarías	Folgoso do Courel	Lugo	874	29TPH5419	2	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(006023)6023	20/06/2010		Folgoso do Courel	Lugo	735	29TPH5420	4	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(028886)	07/07/2013	3.2. Espazos de vexetación arbustiva e/ou herbácea;	Cervantes	Lugo	1306	29TPH7446	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(035210)	17/05/2015	3.1.1. Bosques de frondosas	Folgoso do Courel	Lugo	750	29TPH5222	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(037750)	12/06/2016	3.2.2. Landas e matogueiras	Samos	Lugo	1165	29TPH4525	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(037888)	19/06/2016	1.3 .2. Entulleiras e vertedoiros	Folgoso do Courel	Lugo	1013	29TPH5421	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(037889)	19/06/2016	3.1.2.1. Pináceas	Folgoso do Courel	Lugo	1318	29TPH5619	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(037890)	19/06/2016	3.2.2. Landas e matogueiras	Folgoso do Courel	Lugo	1165	29TPH4625	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(045379)8201	20/05/2018	3.2.2. Landas e matogueiras	Rubiá	Ourense	569	29TPH7007	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	16/06/2018		Folgoso do Courel	Lugo	1300	29TPH5619	1	Anxos Romeo Barreiro	Suso Requejo Camiña
	10/07/2018		Folgoso do Courel	Lugo		29TPH5619		Francisco Docampo Barrueco	Francisco Docampo Barrueco
XLRM(049201)	24/05/2019	2.3.1. Pradarías	As Nogais	Lugo	1020	29TPH6034	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(049220)	24/05/2019	1.3 .2. Entulleiras e vertedoiros	As Nogais	Lugo	954	29TPH5934	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(049293)	26/05/2019	1.3 .2. Entulleiras e vertedoiros	Pedrafita	Lugo	1161	29TPH6026	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(049310)	26/05/2019	2.3.1. Pradarías	Pedrafita	Lugo	1014	29TPH5824	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(049333)	26/05/2019	3.1.1. Bosques de frondosas	Folgoso do Courel	Lugo	1356	29TPH5619	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(049351)	26/05/2019	3.2. 1. Pastizais naturais;	Folgoso do Courel	Lugo	1358	29TPH5619	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
XLRM(049595)	16/06/2019	2.3.1. Pradarías	Samos	Lugo	1161	29TPH4525	1	Xosé Lois Rey Muñiz	Xosé Lois Rey Muñiz
	16/06/2019		Folgoso do Courel	Lugo	1300	29TPH5619	1	Anxos Romeo Barreiro	Suso Requejo Camiña
	16/06/2019		Folgoso do Courel	Lugo	1300	29TPH5619	1	Jonatan Antúnez	Suso Requejo Camiña

Relación de citas / Records list *Puer maculatus*

Item	Data	Tipo habitat	Concello	Provincia	Altitude	UTM 1x1 km	exemplares	Leg.	Det. / bibliografía
Item	Date	Habitat	Council	Province	Altitude	UTM 1x1 km	nº specimens	Leg.	Det.
XLRM(006896)6894	30/06/2013	3.2.2. Landas e matogueiras	Rubiá	Ourense	640	29TPH7705	1	Carlos Rey Rañó, Xosé Lois Rey Muñiz, José Rodrigo Dapena	Xosé Lois Rey Muñiz

Fig. 6. *Puer maculatus*

Fig. 5. (esquerda / left) Puesta / egg laying *Libelloides longicornis*

Artigo editado en Open Access nos términos:
Article published in Open Access under the terms:
Creative Commons attribution Non Comercial License 3.0.

B R A Ñ A
Revista científica da SGHN sobre Historia Natural
SGHN Scientific journal on Natural History
ISSN 0211-2469 (edición impresa / print edition)
ISSN 2340-2288 (edición dixital / online edition)

Primeira cita de *Diplacodes lefebvrii* (Rambur, 1842) (Odonata: Libellulidae) en Galicia
First report of *Diplacodes lefebvrii* (Rambur, 1842) (Odonata: Libellulidae) in Galicia

Ayres, Cesar[1]
Domínguez-Costas, Miguel
1. AHE-Galicia. Barcelona, 86-6C. 36211, Vigo (Pontevedra). Spain.
galicia@herpetologica.org

Palabra clave / Key words
Odonates, Miño, expansion.

Recibido o 15-VII-20, aceptado o 28-VIII-20 e publicado electronicamente o 1-IX-20.
Submitted 15-VII-20, accepted 28-VIII-20, and electronically published 1-IX-20.

A libélula *Diplacodes lefebvrii* (Rambur, 1842) ten unha distribución na Península Ibérica restrinxida ao centro e sur de España e Portugal, e considérase asociado ao elemento bioxeográfico etíope (TORRALBA-BURRIAL & OCHARAN, 2007). A coloración soe ser escura ou negra machos, parda ou marela con liñas negras nas femias.

Durante unha mostraxe herpetolóxica o día 14/07/2020 detectouse unha libélula cun fondo escuro uniforme (Fig.1) nun humidal preto do río Miño no concello de As Neves (Pontevedra) (29TNG55). Este humidal era pouco profundo, sen noiros acusados, con escasa cobertura de vexetación acuática salvo unha franxa de *Typha latipholia* (L.) nas beiras. A vexetación arbórea presente na contorna eran gromos de eucaliptos e acacias.

As características morfolóxicas e patrón de coloración se correspondían coa dun macho de libélula de Lefebvri (*Diplacodes lefebvrii*) con cor escura corporal uniforme e menor tamaño respecto doutras especies coas que compartía hábitat coma *Crocothemis erythraea* (Brullé, 1832).

Esta especie semella estar expandíndose cara o Norte en varias rexións mediterráneas, incluíndo a Península Ibérica (EVANGELIO-PINACH *et al*., 2017, JANNI *et al*., 2020). Pero ata agora so estaba citado no Centro e Sur da Península Ibérica (Fig.2)

A zona final do Miño representa un hotspot para odonatos (AZPILICUETA-AMORIN *et al*., 2007), sendo a zona donde foi detectada por primeira vez en Galicia a presenza doutra libélula de procedencia africana, *Trithemis annulata* (AYRES, 2005, AYRES *et al*., 2007). Este rexistro representa unha nova especie para odonatofauna galega, sendo preciso máis traballo de campo para determinar a súa distribución na nosa comunidade.

AGRADECEMENTOS

Agradecemos a Jorge Sánchez Balibrea e a Adolfo Cordero pola confirmación da identificación da especie. Agradecemos a Miguel Conesa, Juan Pedro Serrano e a Asociación Odonatologica Andaluza pola información e polo mapa coa distribución actualizada da especie na Península Ibérica.

The dragonfly *Diplacodes lefebvrii* (Rambur, 1842) has a very restricted distribution to central and southern Spain and Portugal, and is considered associated with Ethiopian biogeographic element (TORRALBA-BURRIAL & OCHARAN, 2007). Its coloration tends to be dark or black in males, brown or yellow with black lines in females.

During a herpetological sampling on 14/07/2020, a dragonfly with a uniform dark background (Fig.1) was detected in a wetland near the Miño river in the municipality of As Neves (29TNG55). The wetland was shallow, with no steep slopes, with little aquatic vegetation cover except for a strip of *Typha latipholia* (L.) on the banks. The arboreal vegetation present in the surroundings were resprouts of *Eucalyptus sp.* and *Acacia sp.*

This specimen fits the description morphological characteristics and colour pattern of a male Lefebvri dragonfly (*Diplacodes lefebvrii*) by its uniform dark body color and smaller size than other species with which it shared habitat such as *Crocothemis erythraea* (Brullé, 1832).

This species seems to be expanding to the North in several Mediterranean areas, including the Iberian Peninsula (EVANGELIO-PINACH et al., 2017, JANNI et al., 2020). But until now it was only reported from the center and south of the Iberian Peninsula (Fig.2)

The final area of Miño represents a hotspot for odonates (AZPILICUETA-AMORIN et al., 2007), being the area where it was detected for the first time another dragonfly of African origin, *Trithemis annulata* (AYRES, 2005, AYRES et al., 2007). This report represents a new species for the Galician odonatofauna, being more field work necessary to determine its distribution in the region.

ACKNOWLEDGMENTS

We are grateful to Jorge Sánchez-Balibrea and Adolfo Cordero for their help identifying the species. We are also grateful to Miguel Conesa, Juan Pedro Serrano and the Asociación Odonatologica Andaluza for the information and map with the updated distribution of the species in the Iberian Peninsula.

BIBLIOGRAFÍA / REFERENCES

AYRES, C. 2005. ¿Una libélula en expansión? Quercus, 227: 41.
AYRES, C., GONZÁLEZ, I., LORENZO, O. & CORDERO, A. 2007. Nuevas citas de *Trithemis annulata* (Palisot de Beauvois, 1807) (Odonata: Libellulidae) en Galicia. Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa, 41: 402.
AZPILICUETA-AMORÍN, M., REY-RAÑÓ, C., DOCAMPO-BARRUECO, F., REY-MUÑIZ, X.L., & CORDERO-RIVERA, A. 2007. A preliminary study of biodiversity hotspots for odonates in Galicia, NW Spain. Odonatologica, 36(1): 1-12.
EVANGELIO-PINACH, J. M., TERUEL, S., PÉREZ, J., & LARRUCEA, J. A. T. 2017. Primer registro de la libélula africana *Diplacodes lefebvrii* (Rambur, 1842) (Odonata, Libellulidae) para la región de Castilla-La Mancha (centro-este de España). Boletín de la Asociación Española de Entomología, 41(3): 9.
JANNI, O.,VIGANÒ, M., & CORSO, A. 2020. First records of *Diplacodes lefebvrii* (Rambur, 1842) for Sicily and additional record of Trithemis kirbyi Selys, 1891 (Odonata Libellulidae). Biodiversity Journal, 2020, 11 (1): 65–68
Torralba-Burrial, A. & Ocharan, F. J. 2007. Composición biogeográfica de la fauna de libélulas (Odonata) de la Península Ibérica, con especial referencia a la aragonesa. Boletín Sociedad Entomológica Aragonesa, 1(41), 179-188.

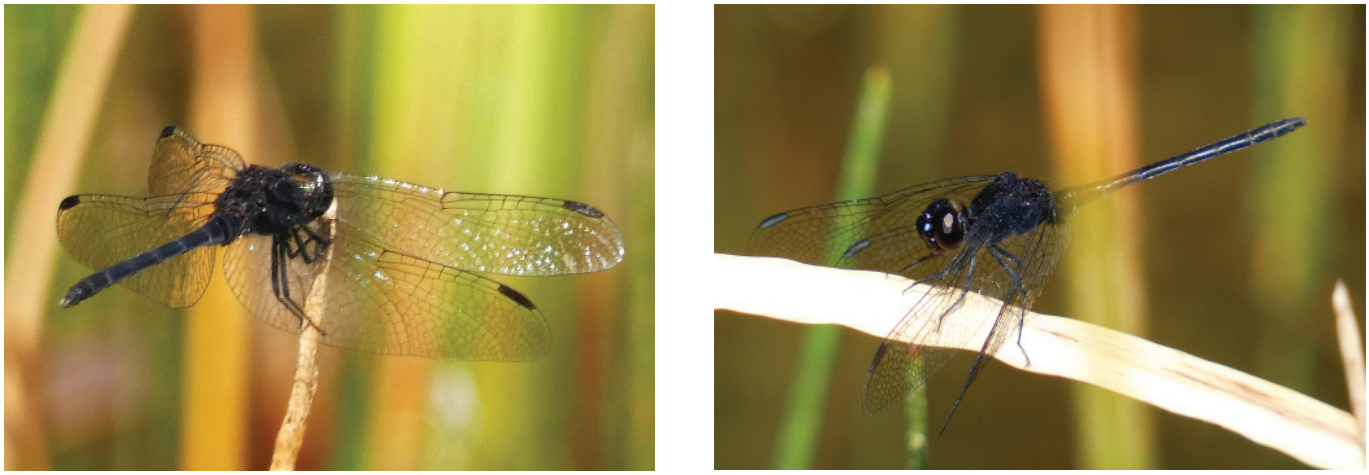

Figura 1. Fotografía do exemplar macho de *Diplacodes lefebvrii*
Figure 1. Photo of the male dragonfly of *Diplacodes lefebvrii*

Figura 2. Mapa de distribución xeográfica de *Diplacodes lefebvrii* na Península Ibérica coa nova cita en Galicia.
Figure 2. Geographical distribution map of *Diplacodes lefebvrii* in the Iberian Peninsula showing the new report from Galicia (dot).

Normas de publicación do Boletín BRAÑA

En caso de varios autores, só será mantida correspondencia cun único autor designado polo resto de autores.

Cada traballo deberá acompañar unha declaración sinada onde conste:

- Quen presenta o traballo e título do mesmo.
- Breve resume da investigación cos principais resultados e as implicacións que teñen.
- Que o traballo é orixinal dos autores, non foi publicado anteriormente e non está sendo considerado por outra revista.
- Tódolos autores aprobaron o manuscrito na forma de presentación e están de acordo coa súa presentación na revista.

Contido dos traballos a publicar en BRAÑA

O Boletín BRAÑA ten carácter anual e publica artigos, notas e citas bibliográficas non publicadas anteriormente, salvo os casos expresamente autorizados polo comité editorial e informados polo autor/es. Serán inéditos e tratarán sobre Flora, Fauna, Xea, Antropoloxía e Arqueoloxía galega ou redactada por galegos. Tamén poderán incluírse novas ou avisos de carácter científico.

A publicación ten dous formatos: electrónico e de libre acceso e unha impresión anual en formato papel que recolle a totalidade dos artigos publicados. A publicación electrónica será inmediata a aceptación final do traballo, figurando a data de recepción do traballo, a de aceptación e a da publicación electrónica. Na versión en papel engadirase a data desta.

A publicación será bilingüe: en galega e en inglés. Na versión inglesa, o autor acreditará que o artigo foi revisado por un nativo ou persoa acreditada con nivel mínimo B1.

O documento enviarase exclusivamente en formato electrónico ó seguinte enderezo boletinbranha@sghn.org. Prefírese o arquivo en Formato de Texto Enriquecido (RTF). O texto debe estar realizado en Times, Times New Roman ou Garamond, a duplo espazo, en formato A4, con marxes de 3 cm. Os debuxos, figuras ou gráficos presentaranse cunha resolución mínima de 1200 puntos para as figuras en branco e negro ou de 300 ppp (puntos por pulgada) para as fotografías.

Características dos traballos a publicar en BRAÑA

Artigo: traballo científico de máis de dúas páxinas de revista, articulado en apartados.

Nota: Traballo científico non articulado en apartados. Neste caso non poderán superar as tres páxinas. Máximo dúas ilustracións.

Comentario de Libro: Comentario dun libro aparecido nos doce meses anteriores ó envío do comentario.

As opinións que neles se declaren serán da enteira responsabilidade do(s) autor(es).

Os artigos que leven a descrición dun novo taxón de rango especie deberán mencionar explicitamente a institución científica na que queda depositado alomenos un exemplar da serie tipo, seguindo a Recomendación 16 C do Código Internacional de Nomenclatura Zoolóxica.

A revisión dos traballos realizarase por revisores elixidos polo Comité Editorial que aceptarán ou non. No caso de aceptarse con correccións, o autor/es asumirán estas e presentarán o artigo definitivo.

Os traballos serán publicados por estrito orde de aceptación. Cada persoa disporá anualmente de corenta páxinas en cada número do boletín, salvo ampliación expresa do Comité Editorial. Non computarán as páxinas das citas bibliográficas e novas. Se se é sinante en solitario ou colaboración de máis dun artigo que apareza no mesmo boletín, entre cada dous do mesmo autor figurarán dous doutros autores. En caso de conflito terán preferencia os socios da SGHN.

Normas para os artigos

Os traballos que non cumpran estas normas serán devoltos ós autores.

Cada artigo comporase na orde seguinte:

1) Título en galego e inglés, sen emprego continuo de maiúsculas, cos nomes latinos das taxa pertencentes ás categorías de

genera e especie en cursiva e con referencia, no seu caso, a un taxón de nivel familiar e doutro nivel superior e separados por unha vírgula (Ex.: Coleoptera, Tenebrionidae). Amais indicárase un título breve para titular de páxina.

2) Nome do autor ou dos autores co nome propio e un ou dous apelidos completos (recoméndase que unan os dous apelidos mediante un guión). En paragrafo a parte engadiranse os enderezos completos da cada autor.

3) Resume ou Abstract en galego, español e inglés, opcionalmente noutra lingua a maiores elixida polo/s autor/es. Breve e con 12 liñas coma máximo. O resume será breve e condensará as conclusións do traballo; non incluirá puntos e aparte.

4) Palabras clave en galego e inglés, 10 como máximo, ordeadas no seu caso de maior a menor rango, separadas por vírgulas e formando un paragrafo a parte do resume.

5) Texto do artigo. Deberá estruturarse nos apartados de Introdución, Material e Métodos, Resultados, Discusión, Agradecementos, Bibliografía e Apéndices, debendo aterse en último caso ó que o Comité Editorial determine. Os encabezamentos e títulos principais irán xustificados á marxe e os secundarios centrados.

- Deberán respectarse as normas dos códigos Internacionais de Nomenclatura e a ser posible as súas recomendacións.

- Tódalas taxa das categorías de genera e especie que se mencionen no texto deberán levar, alomenos a primeira vez que se mencionen, o nome do autor en minúsculas e o ano da súa inclusión na literatura biolóxica.

- As abreviaturas gen. n., sp. n., syn. n., combo n., ou similar, deberán empregarse explicitamente para tódalas innovacións taxonómicas. Na descrición dun novo genera, a especie tipo nominal debe ser designada na combinación orixinal e con referencia á descrición orixinal e inmediatamente despois do novo nome.

- No caso de presentar unha lista ou táboa con tódola taxa, será suficiente que nelas figuren os datos anteriores, non sendo necesario que se inclúen estes datos no texto. Os nomes latinos destas taxa irán en cursiva.

- Recoméndase o emprego das coordenadas UTM das localidades de mostraxe.

As citas bibliográficas no texto faranse co apelido do autor en maiúsculas, seguido do ano entre paréntese separado por unha vírgula. Exemplos.

"...como indica GARCÍA (1990)" ou ben HARRY (in MOORE, 1980).

"...vo simpátrico (GARCÍA, 1975)"

Cando os autores sexan máis de dous se utilizará la abreviatura et alii/ et al. (Ej: GARCÍA et al. 1987). De haber más dunha referencia do mesmo autor e ano distinguiranse mediante una letra minúscula situada inmediatamente detrás do ano (Ex: GARCÍA, 1975a).

- As citas agruparanse por: países (cando sexa necesario), provincias e localidades, indicando as capturas por orde cronolóxica e, se procede, altitude, número, sexo dos exemplares e recolector. As datas escribiranse cos días e anos en números arábigos e os meses en romanos: 5 V-2005

6) Bibliografía, nela incluiranse unicamente as referencias citadas no texto e expresaranse do seguinte xeito:

a) Para un artigo:

BORDERA, S., J. SELFA, & R. JIMÉNEZ, 1987. Contribución al conocimiento del género Enicospilus Stephens, 1835 (Hymenoptera: Ichneumonidae). Boletin Asociación española de Entomología, 1.1: 221 233.

O nome da revista citarse completo e en cursiva

b) Para un libro o publicación no periódica:

COBOS, A., 1979. Fauna ibérica de coleópteros Buprestidae. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Madrid. 364 pp., 60 lám.

As teses doctorais deben estar publicadas; as teses inéditas non constitúen publicación e polo tanto debe evitarse o seu emprego como referencia bibliográfica.

c) Para un artigo de libro:

BERGSTROM, J., 1969. Morphology of Fossil Arthropods as a Guide to Phylogenetic Relationships. In GUPTA, A.P. (Ed.): Arthropod Phylogeny: 3 56. Van Nostrand Reinhold Company. New York.

Os títulos dos artigos ou libros que foran escritos na súa orixe en caracteres distintos do alfabeto romano, indicaranse na lingua do subtítulo e no seu caso, de non existiren este, escribiranse na lingua do texto. En calquera caso citarase entre paréntese a lingua orixinal.

7) Apéndices. De existir é recomendable nos traballos biolóxicos, incluír un apéndice coa relación de localidades mencionadas e, no seu caso, as coordenadas UTM.

8) Ilustracións e táboas. Compostas en función do tamaño da caixa ou mancha do texto (aproximadamente 26 x 18 cm). No texto as figuras chamaranse entre parénteses coa abreviatura Fig.

As ilustracións gráficas, mapas, debuxos e fotografías deberán ser orixinais ou libres de dereitos de terceiros e correctamente compostas para a súa reprodución.

10) Pés explicativos de ilustracións e táboas. Irán la lingua do artigo e traducidas ó inglés (ou no seu caso ó galego).

Nas táboas a falla de datos consignarase cun guión, nunca cun 0. Os mapas publicaranse como figuras, no caso de ser necesario para mellor comprensión do texto, recomendase o emprego dos que leven coordenadas UTM. Non se admitirá o sistema sexaxesimal.

Normas para as notas

Coma as dos artigos. Comporanse unicamente dos apartados 1, 7 e algunha ilustración de ser preciso, coas referencias bibliográficas a liña seguida e os nomes dos autores co enderezo completo.

Normas para as notas referidas a novidades bioxeográficas

Coma as dos artigos. Comporanse unicamente dos apartados 1, 7 e algunha ilustración de ser preciso, coas referencias bibliográficas a liña seguida e os nomes dos autores co enderezo completo.

Especificamente no texto, coa precisión razoable deberá constar

- Cuadrícula UTM en datum ETRS89.
- Descrición do hábitat e asociación vexetal de ser posible.
- Descrición con datos precisos do hábitus ou morfoloxía.

Normas para as citas bibliográficas Semellantes a dos artigos e comporanse de: Referencia completa do libro a comentar, incluído o ISBN.

Texto del comentario e os nomes dos autores co enderezo completo

11. Táboas. Levarán a súa propia numeración correlativa en cifras romanas, en partes ou arquivos independentes sen paxinar.

Correccións

Despois da aceptación do artigo e realización das modificacións que dera lugar, os autores recibirán unha proba para corrixir posibles erros tipográficos sen que se permitan de estilo. Será devolto no prazo de 15 días a partires da data de recepción. Transcorrido este tempo, o Comité Editorial decidirá entre retrasar a súa publicación o rexeitar o traballo.

Resolución do Comité Editorial

O Comité editorial, en base ó contido, comunicará ó emisor do documento a publicar en que fase queda un documento recibido para publicar

- aceptado para publicación sen ningunha ou poucas modificacións
- aceptado para publicación con cambios maiores dacordo ás observacións dos avaliadores;
- reconsiderado para publicación si se modifica substancialmente;
- rexeitado para publicación

SOCIEDADE GALEGA DE HISTORIA NATURAL
19 S.G.H.N. 73